

I. AZ ÓVODA ADATAI

1. Az óvoda neve

Clarisseum Református Óvoda
Cím: 6721 Szeged , Sóhordó u. 13.
Tel.: 06-62-420-903

2. Az óvoda fenntartója

Szeged - Kálvin téri Református Egyházközség
Cím: 6721Szeged, Kálvin tér 2.
Tel.: 06-62-425-336

3. Fenntartó vezetőjének neve

Juhász András
vezető lelkész

4. Óvodavezető

Szabó Zoltán György
óvodavezető

5. Alapító okirat

- nyilvántartási száma 1-1-03/94.

6. Működési engedély

- száma: CSB/01/9092-3/2015.

7. Intézmény típusa

óvoda

8. Az óvoda befogadóképessége

4 csoport
120 gyermek

II. KÜLDETÉSNYILATKOZAT, ÓVODAKÉP, GYERMEKKÉP, PEDAGÓGUSKÉP

1. Küldetésnyilatkozatunk

A Clarisseum Református Óvoda figyelmébe ajánlja programját azoknak a szülőknek, akik keresztyén, állandó emberi értékekre építve szeretnék gyermekeik jövőjét megalapozni.

Fontosnak tartják, hogy gyermekeik ésszerű korlátok közt jól érezzék magukat, és eközben olyan ismereteket, tapasztalatokat szerezzenek, melyeket későbbi életük során felhasználhatnak.

Természetes igényük, hogy gyermekeik tapasztalják meg az Istentől való szeretetet, a napi tevékenységek során ismerjék meg Istent és az Úr Jézus megváltó munkáját.

2. Gyermekképünk

Minden gyermek önálló individum, egyéenként változó testi, lelki szükségletekkel. Gyermekközpontú óvodai nevelésünk ezek kielégítésére, a gyermeki személyiség legteljesebb kibontakozására irányul. Testben és lélekben kiegyensúlyozott gyermek az, aki harmóniában van környezetével és önmagával. Az isteni szeretetből kiindulva a társakra való odafigyelés, egymás tevőleges szeretete a legfőbb értékek melyeket közvetíthetünk. Ezek befogadására fogékony, Isten segítségével a későbbi tudatos Krisztus mellett való döntést meghozni akaró emberek jelentik nevelési elveink számára az igazi elismerést.

3. Óvodaképünk

Legfőbb törekvésünk, hogy az óvodánkat megőrizzük olyan nevelőintézménynek, ahol a tradicionális református nevelés értékei mentén, szeretetteljes, elfogadó, nyugodt és derűs légkörben segíthetjük gyermekeink személyiségfejlődését, egyéni képességeik kibontakozását. Figyelmet fordítunk a hátrányos helyzetű gyermekekre, biztosítva minden gyermek számára nevelésünkben, tevékenységeinkben, programjainkban az egyenlő hozzáférés elvét.

Óvodánk pedagógiai tevékenységrendszeré és tárgyi környezete gyermekeink környezettudatos magatartásának kialakítását hivatott elősegíteni. Otthonos, meghitt környezetben gondoskodunk a gyermekek személyiségének optimális fejlődéséről részben kötelező, részben kötetlen, szabad tevékenységek során. Egyházi óvoda lévén programunk középpontjában a keresztyén nevelés található. Megvalósul a rendszeres hitoktatás, melyet szakképzett hitoktató végez. Azonban egyházi mivoltunk nem csak a vallásos foglalkozásokon jelenik meg, mert a bibliai történetek, lelki beszélgetések áthatják a gyermekek mindennapos tevékenységeit.

4. Pedagógusképünk

Olyan óvodapedagógusok, akikre a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, a szülők tisztelete, a megértő, együtt érző, elfogadó, a segítőkészséget előtérbe helyező gyermekszereket jellemző. Mivel intézményünk keresztyén nevelési elvek mentén működik, mindenképpen ismernie kell Jézus Krisztust, a megváltót, és a Bibliát. Az óvoda vezetője és a fenntartó képviselőjében lévő lelkipásztor mindig tájékozódik a leendő munkatárs hitvallásáról.

Nevelőtestületünk szakmailag jól felkészült, pedagógiai megújulásra törekvő nevelők, akik képesek az együttműködésre, egymás tiszteletére, megbecsülésére. Jellemző rájuk az önképzés, a továbbképzés, a szaktudás megújítására való törekvés. A 7 évenként kötelező 120 órás továbbképzésre és az óvodapedagógusok érdeklődési területének megfelelő nem akkreditált továbbképzésekre vonatkozó terveket is tartalmazza az óvoda részletes éves továbbképzési terve.

Nevelőtestületünk légköre nyugodt, derűs. A gyermekek gondozásában segítő dajka hitvallása, világnézete sem lehet „semleges”, mivel gondozás közben ő is egész személyiségével nevel.

Az óvoda vezetője teljes életével szolgálja Istent. Hitével, magatartásával, szakmai ismeretével segíti az óvoda működését.

III. HELYZETKÉP AZ ÓVODÁRÓL

1. Személyi feltételek

Az óvoda dolgozói

óvodavezető (óvodapedagógus)	1
óvodavezető helyettes (óvodapedagógus)	1
óvodapedagógus (ebből hitoktatást végző)	7(3)
dajka	4
óvodatitkár	1
pedagógiai asszisztens (pedagógus végzettséggel)	2(1)
konyhai dolgozó	1
udvaros – karbantartó	1

Minden dolgozó rendelkezik a munkaköre betöltéséhez szükséges iskolai végzettséggel. Mivel az óvodában folyó nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, így a teljes nyitvatartási időben megvalósul az óvodapedagógusi jelenlét.

2. Tárgyi feltételek

Óvodánk Szeged belvárosában helyezkedik el, a Tisza-part közelében. Évtizedek óta gyermekintézményként üzemel. 1992-ben vette át a Szeged – Kálvin téri Református Egyházközség Szeged Város Önkormányzatától. Azóta egyházi óvodaként működik. Önálló intézmény, nincs tagóvodája. A város egyedüli református óvodája, nem körzeti óvodaként üzemel, így a város egész területéről fogadjuk a 3-7 éves korú gyermekeket. Tágas csoportszobáinkban négy csoport működik, melyek osztott csoportszerkezetűek. A csoportok férőhelyeinek száma 30 fő.

Az óvoda épülete régi, de jó állapotú. Megfelelő komforttal rendelkezik, jól szolgálja a gyermekek biztonságos óvodai életét. Vonzó, tiszta, esztétikus külső és belső környezetben fogadjuk a gyermekeket. A melegítő konyha felszerelése kifogástalan. A Magyarországi Református Egyház Óvodafejlesztési Projektjének támogatásával egy modern épületrész is a gyermekek rendelkezésére áll. Így összesen kb. 1300 m²-en folyik a gyermekek óvodai nevelése. Tágas csoportszobáinkon túl rendelkezünk három

tornateremmel, egy mozgásfejlesztő szobával, két egyéni fejlesztő szobával, egy pszichológus szobával, egy orvosi rendelővel és egy sószobával/meseszobával.

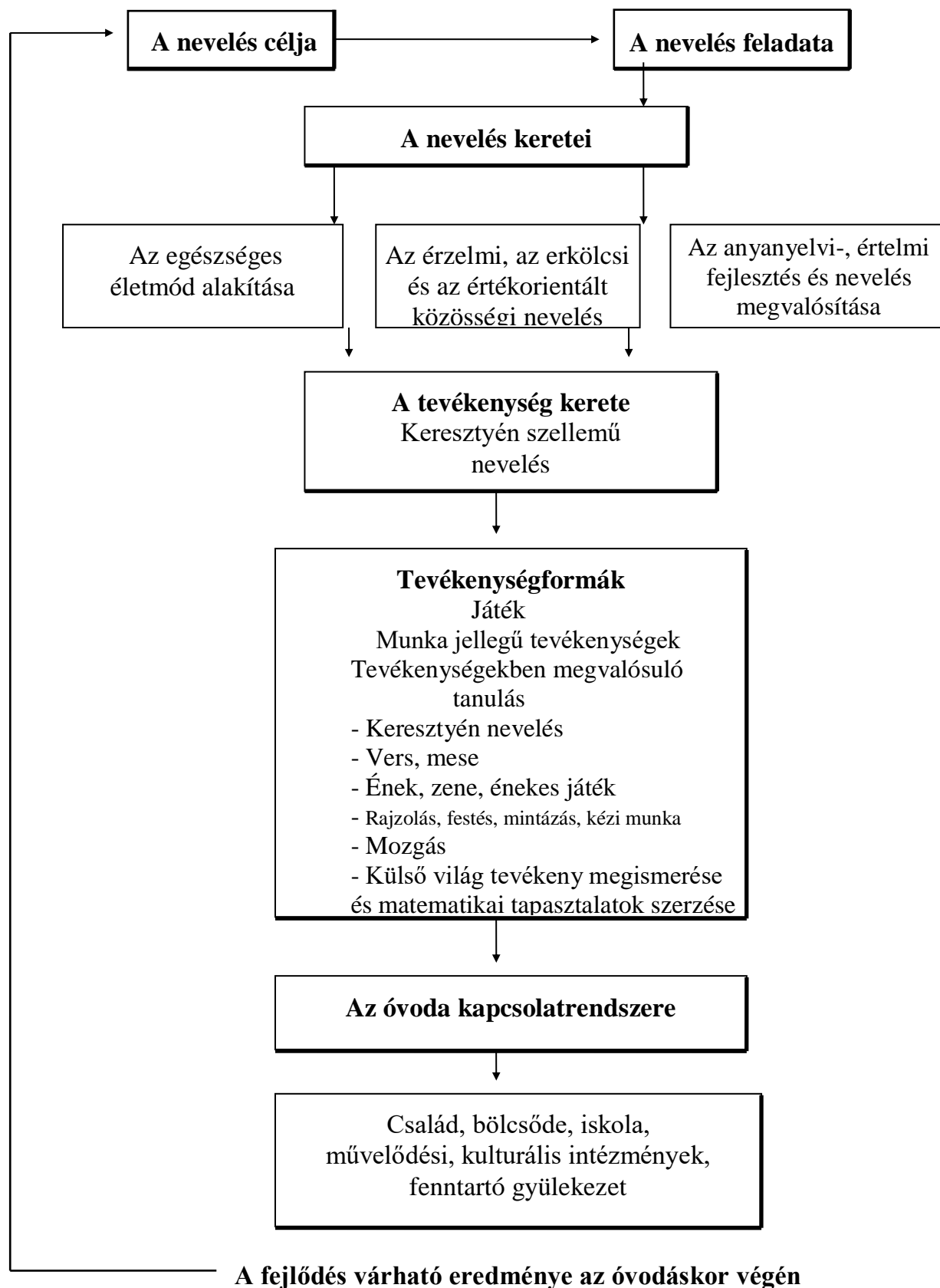
A kötelező taneszközlistában foglaltaknak intézményünk megfelel.

Óvodánk udvara ütésbiztos gumilapokkal és műfűvel borított, műanyagból és fából készült játékok, virágok, fák, cserjék találhatóak benne. Területén egy 13 m x 6,5 m-es műfüves ovifoci pálya is elhelyezkedik, ahol a gyermekek az udvari játékidőben is zavartalanul focizhatnak. Az udvar területe jól szervezett csoportbeosztással a gyermeklétszámnak megfelelő. Csoportjaink a helyzet adta lehetőségeket kihasználva élményszerző sétákon vesznek részt a közeli parkokban, játszótéren.

Pedagógia programunk megvalósításához szükséges alapvető tárgyi feltételek adottak, karbantartásukra, bővítésükre folyamatosan gondot fordítunk.

IV. NEVELÉSI KONCEPCIÓ

1. A program rendszertáblája

2. A református óvoda szellemisége

A református óvoda olyan nevelési intézmény, melynek testülete elkötelezte magát Krisztusnak. A keresztyén életvitelhez hűen, szolgálják Istent és nevelik a rájuk bízott gyermekeket.

A keresztyén óvoda és valamely más fenntartó által működtetett óvoda között a lelki karakterben van a különbség, s ez meghatározza a nevelés szellemiségét.

A gyermekek hitben és hitre való nevelésére azok a munkatársak hivatottak, akik teljes szívvel befogadták Isten Igéjét és újjászületést munkáló kegyelmét.

Minden nevelőnek vallania kell, hogy a gyermek Isten gyermeke, a gyermekkor is Isten rendelése, ezért azt sem visszafogni, se felgyorsítani nem szabad. Ennek a kornak nagy-nagy jelentősége van a személyiség fejlődésében, amelyet fel kell ismernünk, és a reánk bízott gyermekeket „Isten előtt kedves” nevelésben vezetnünk.

Ő látott el minden gyermeket „genetikai kódokkal”, ezek az adottságok, valamint az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerű környezeti hatások együttesen határozzák meg a gyermek fejlődő személyiségét. Az óvodás korban a gyermekeknek egyéneként változó testi és lelki szükségletei vannak, így a differenciált személyiségfejlesztés nevelésünk egyik alapvető kritériuma. Programunk azonban nem választja szét az egyén fejlődését az őt körülvevő társakétól.

Az óvoda pótolhatatlan funkciója éppen e sajátos kortárskapcsolatban rejlő szocializációs szerep, amelyet a legjobban működő család sem tud a gyermek számára biztosítani.

A társas együttélés, a közös tevékenységek megkívánják a következő személyiségtulajdonságok hangsúlyosabb megalapozását:

- másokat toleráló magatartás,
- együttérzés, segítőkészség;
- megértés, azonosulás;
- az egyéni szükségletek felismerése, és az érvényesítést szolgáló megegyezések stratégiájának elsajátítása.

A keresztyén közösségek a kisgyermeket mindig szívesen várják, és ott krisztusi szeretet és békesség veszi körül őket.

A keresztyén óvoda felnőtt közösségének olyanná kell formálódnia – a Szentlélek Isten segítségével -, ahol a gyermek megérez, megtapasztal valamit Jézus Krisztus szeretetéből.

Természetesen a nevelést teljes mértékben átvenni a családtól nem lehet, nem szabad, de velük együtt haladva, a közös célra tekintve óvodánk és a család betöltheti feladatát.(5 Móz. 6,6-7)

Jelenlegi helyzetünkben a legtöbb család önmagában nem képes felvállalni az evangélium szerinti nevelést, ezért a keresztyén hitben való nevelés-tanítás első lépcsőfokává válhat óvodánk.

A református óvoda szellemiségének gyökere a Szabadító Istenben van, ezért küldetése elmondani a jövő nemzedékének, de a szülőknek, nagyszülőknek is, hogy „Egyszülött Fiát küldte el Isten a világba, hogy éljünk Ő általa.” (1Jn. 4,10)

Örökkévaló dimenziója, maradandó értéke annak van ezen a világon, amit az Úr Jézus Krisztus nevében teszünk. (Zsolt. 127.1-2) Így az óvoda egész légkörének sugározni kell az Isten iránti engedelmisséget, a megértést, a Krisztusi szeretetet.

Az óvodai nevelés sajátossága, hogy a gyermek személyiségének érési folyamatában nem észlelhető azonnal az eredmény, a „termés”, ennek ellenére bízunk fejleszthetőségében, és együtt örülünk az apró lépésekben megtett útnak.

Urunk iránti elkötelezett nevelőmunkánkon keresztül ezt a világnak is éreznie kell. Meggyőződéssel kell vallanunk, hogy Isten hívott el minket arra, hogy a Tőle kapott talentumokat hasznosítsuk a kisgyermek épülésére. Az irgalmasságnak és az igazságnak óvodai nevelésünk szerves részét kell képeznie, a nevelési koncepciójában mindvégig hordoznia kell az evangéliumot, ismételten hangsúlyozva, hogy a világon minden változik, egyetlen biztos pont, egyetlen mentsvára az embernek Isten, aki Atya, Fiú, Szentlélek.

3. Óvodai nevelésünk alapelvei

A kisgyermek pszichoszomatikus fejlődését, személyiségének kibontakoztatását nem csupán az adottságok és az érés sajátos törvényszerűségei, valamint a spontán vagy tervszerűen alkalmazott környezeti hatások határozzák meg, hanem az Úr Jézus Krisztus gondviselő kegyelme, szeretete és az általa vezetett, hitben élő felnőttek ráhatásai.

Amikor a szülő rábízza gyermekét a kiválasztott nevelőre, pedagógusra, akkor erről a lépéséről Istennek tudomása van. Nekünk pedig Istentől kapott bölcsesség nélkül tevékenységünk zsákutcába torkollhat.

Ha a szülő beleegyezését, segítségét adta a gyermekneveléshez, akkor bizalommal kell viseltetnie az adott nevelőintézmény iránt.

Óvodaképünk nem viseli el a felnőtt egyeduralmát, a gyermek kiszolgáltatottságát. Szeretetteljes légkört, okos szeretetet, együttérzést, segítőkészséget, toleráns és bátorító magatartást, a kreatív kezdeményezések támogatását várja el az óvoda dolgozóitól. Mindez azonban nem zárja ki a pontos, egyértelmű követelményeket, az együttélés szükséges szabályainak betartását, a szabadság és a korlátok ésszerű rendszerének működését.

Alapelveink tehát a következők:

- Istentől kért bölcsesség, krisztusi szeretet és szolgálat;
- A gyermek egyszeri, egyedi lényének felismerése és képességeinek felelősségteljes fejlesztése;
- A gyermeki szabadság biztosítása olyan ésszerű korlátok között, amelyek elősegítik a közös élmények és tevékenységek által a szocializációt, az erkölcsi tulajdonságok megalapozását;
- A gyermek tevékenységére épülő tanulás;
- A családokkal való szoros együttműködés és szükség szerint segítség, gondozás.

V. ÓVODÁNK CÉLJA ÉS FELADATA

1. Célja

- A keresztyén szellemű nevelés során a gyermekek megismertetése a keresztyén hit alapelemeivel.
- Érzelmi nevelés során a későbbi Krisztus mellett való döntés megalapozása.
- A gyermekek élménygazdag környezetben az egyéni fejlődési ütemük tiszteletben tartásával önálló gondolkodású, autonóm személyiségekké váljanak.
- Sokoldalú képességfejlesztés során, sokszínű és figyelemfelkeltő motiváció által kezdeményezett, kötetlen tevékenységek közben környezettudatos magatartás, környezetre figyelő, környezetet óvó életvitel elsajátítása, a környezethez való pozitív érzelmi viszony kialakítása.

2. Óvodai nevelésünk fő feladatai

- 2.1. Az egészséges életmód alakítása területén abból indulunk ki, hogy a test a lélek temploma, annak megóvása kötelességünk.
- 2.2. Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelésnél a keresztyén alapelveket tartjuk szem előtt: „Szeresd felebarátodat, mint te magadat!” (3Móz 19,18b).
- 2.3. Az anyanyelvi és értelmi fejlesztés, nevelés megvalósításánál a gyermek természetes érdeklődésének felkeltése és a később is használható ismeretek átadása, tapasztalatok szerzése a fő feladatunk.
- 2.4. A keresztyén nevelés megvalósításánál a Biblia üzenetét követjük:
„Neveld a gyermeket a neki megfelelő módon, még ha megöregszik, akkor sem tér el attól.” (Péld 22,6)

2.1. Az egészséges életmód alakítása

CÉLJA

- A gyermek testi-lelki szükségleteinek kielégítése.
- Az egészséges életvitel igényének kialakítása, a testi fejlődés elősegítése.
- A gyermek és természeti, társadalmi környezete közötti pozitív viszony kialakítása.

FELADATA

- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges, biztonságos környezet megteremtése.
- Az egészséges életvitel igényeinek kialakítása, a testi fejlődés biztosítása, az egészséges fizikai állapot védelme, megóvása, edzése.
- Olyan óvodai életritmus kialakítása, amely igazodik az óvodás korú gyermek szükségleteihez.

Nevelésünk területei

2.1.1. Gondozás, testi szükségletek kielégítése, szokásrend kialakítása.

2.1.2. Mozgásfejlesztés, mozgásigény kielégítése. A gyermekek egészségének védelme, edzettségének kialakítása, megóvása.

2.1.3. Egészséges táplálkozás, pihenés, betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak alakítása

2.1.4. Egészséges, biztonságos környezet kialakítása.

2.1.1. Gondozás, testi szükségletek kielégítése, szokásrend kialakítása

Fontosnak tartjuk a gyermek – felnőtt pozitív kapcsolatára, a kellemes, nyugodt légkörre alapozva a gyermekek komfortérzetének biztosítását, amely minden tevékenységhez szükséges. Ezzel megalapozzuk a gyermek önállóságát, alkalmazkodóképességét, együttműködését. Hozzájárulunk az én-tudat fejlesztéséhez az életfunkciók megismertetésével. Kialakítjuk a gyermekek helyes napirendjét, magatartás és viselkedési szabályait. Megalapozzuk az egészséges életmód higiénés szabályait. Közvetlen kapcsolatot hozunk létre a gyermek és környezete között.

Óvodába lépéskor az anamnézis elkészítése után, ahol a gyermek teljes óvodáskor előtti életét feltérképezzük, megtervezhetjük az egyéni bánásmódot. Folyamatos mérésekkel (testmagasság, súly, alak, kéz, láb....) segítjük az egyéni sajátosságok feltárását. A környezeti tényezők, a felnőttel való szeretetteljes kapcsolat segíti az örökletes adottságok kibontakoztatását. Ezért fontosnak tartjuk, hogy óvodánk feltételrendszere, szokásrendje, nevelési hatásai elősegítsék, hogy a gyermekek egyéni fejlettségének megfelelően képes legyen a környezetében való legoptimálisabb alkalmazkodásra. Igyekszünk megértő viszonyt, tapintatot, elfogadást kialakítani velük szemben, őszinte szeretettel modellként eléjük állni, illetve a szülői hatást erősíteni. Tehát személyiségünkkel, környezeti attitűdjeinkkel, értékrendünkkel követendő példát tudunk elérni. A mindennapok cselekedetei így válhatnak szokásalakító gyakorlattá.

Tervezésnél figyelembe vesszük a gyermekek szükségleteit és az esztétikus, higiénikus gondozásra fordítható időszükségletet. Fontosnak tartjuk, hogy minden rugalmasan menjen végbe a folyamatosság keretein belül.

Az önálló testápolás, étkezés, öltözködés lehetőségét az óvodába lépéstől biztosítjuk a gyermekek számára, de mindaddig végezzük velük együtt az egyéni fejlettségtől függően a teendőket, amíg ezt igénylik, vagy szükségszerű.

2.1.2. Mozgásfejlesztés, mozgásigény kielégítése

Olyan szervezeti kereteket, formákat (házirend, napirend, hetirend), lehetőségeket biztosítunk a természetes mozgásigény kielégítésére (játsszóhelyek, eszközök), amelyek az egészséges életmód kialakulását szolgálják. A mindennapos testneveléstől kezdve, a mozgásfejlesztő kezdeményezéseken át, a szabad, kötetlen, játékba ágyazott mozgásformák gyakorlásáig programunk minden mozgással összefüggő tevékenységet támogat. Napirendünkben nagy hangsúlyt fektetünk a szabadban való tartózkodásra. Ha sokat vagyunk olyan környezetben, ahol a gyermekeknek sok mozgáslehetőségük van, ott a célszerű mozgást igen gyorsan elsajátítják. Ha ezt tudatosan erősítjük, fokozzuk fejlődésüket és tökéletesítjük mozgásukat. Mindez a gyermekcsoporttól, egy – egy gyermek fejlettségétől, a differenciált feladatadástól függ.

A rendszeres, örömmel végzett mozgással szoktatjuk őket az egészséges életvitelre. Kirándulásokon, gyermeknapon, sportnapon, környezetvédelmi napon ezt a szülőkkel együtt tesszük.

2.1.3. Egészséges táplálkozás, pihenés, betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak alakítása

Az óvodában meghatározott időben tízórai, ebéd, uzsonna áll a gyermekek rendelkezésére. Mivel a gyermekeknek nem csak fejlődését, de közérzetét is befolyásolja az étkezés, igyekszünk az egyes gyermekek szokásait, kedvelt ételeit, érzékenységét megismerni. Tapintattal szoktatjuk őket a kívánt korszerű táplálkozási követelményekhez, ismeretlen ízekhez. Az ételszállító vállalkozóval együttműködve törekszünk a magas cukortartalmú ételek és italok, és a magas só- és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztásának mérséklésére. A csoportok hetirendjei szerint rendszeresen gyümölcs és zöldségnapot iktatunk be, ahol a gyermekek kedvükre fogyaszthatják, ill. megismerhetik a különböző terméseket. Amennyiben lehetséges az egészséges ételek (zöldség és gyümölcssaláta) elkészítésébe a gyermekeket is bevonjuk, így együttes munkavégzés öröme által is formálódik egészségtudatos szemléletmódjuk. Mindezek által a vitamindús táplálkozás szokássá válik, kialakul a gyermekek korszerű táplálkozási igénye.

A pihenés és alvás az óvodáskorú gyermek napirendjében nagyon fontos szerepet kap. A gyermekek alvásiigényének kielégítése elengedhetetlen eleme az idegrendszer természetes érési folyamatának. Korcsoportonként változó időintervallumban, szellőztetett csoportszobában, nyugodt, csendes körülményeket teremtünk a délutáni pihenéshez. Fontosnak tartjuk az intimitást, személyességet, testközelséget. A gyermekek igényének megfelelően a délutáni pihenés előtt minden nap imádkozunk, mesélünk, altató verset mondunk, vagy altató dalt éneklünk.

Alapfeladatunk a gyermekek testi lelki egészségének megóvása, a higiéniai szabályok betartása, a gondozott, biztonságos környezet megteremtése. Az óvodában megbetegedett gyermekeket lehetőség szerint elkülönítjük, és a szülőket azonnal értesítjük. A fertőzések elterjedését a gyakori szellőztetéssel, fertőtlenítős le-és felmosással, kézmosással, saját tárgyak használatával (törülköző, fésű, fogkefe) igyekszünk megelőzni.

A gyermekek egészségének megőrzéséhez fontos, hogy edzettek legyenek. Az edzés lehetőségét minden évszakban a szabad levegőn való tartózkodással használjuk ki, figyelembe véve a gyermekek állóképességét. A nagyobbakkal kirándulunk a közeli terekre, játszóterekre. Igyekszünk a város adta lehetőségekkel is élni, így rendszeres látogatói vagyunk a Szegedi Vadas Parknak, az Arborétumnak és rendszeresen járunk a

sportuszodába. Kihasználjuk a levegő, víz és napfény jótékony hatását, de odafigyelünk az erős napsütés káros hatásának kiküszöbölésére, nyaranta párapapával próbáljuk komfortosabbá tenni a melegebb napokat.

Már ennél a korosztálynál is - kellő körültekintéssel - megemlítjük a felnőttkori káros szenvedélyeket, melyekhez a negatív viszonyulás kialakítása kívánatos. Ehhez a rendőrség által szervezett programokat, az ottani szakemberek segítségét is igénybe vesszük.

2.1.4. Egészséges, biztonságos környezet kialakítása

Az egészséges életvitel kialakításánál nagy szerepe van a környezet megismerésének, környezetbarát, környezettudatos viselkedésnek. Szeretnénk megalapozni az egészséges életvitel iránti igényt a szülők segítségével. Fontosnak tartjuk a higiénés szabályok betartását, gyakori szellőztetést, a páratartalom biztosítását, a portalanítást, légtisztítást, fertőtlenítést, a környezet tisztán tartását, a sok zöld növény elhelyezését.

A gyermekek tevékenységét folyamatosan figyelemmel kísérjük, a balesetek elkerülése érdekében a személyi és tárgyi feltételeket biztosítjuk, a használati eszközöket ellenőrizzük. Könnyen tisztítható, allergén anyagoktól mentes gyermekméretű bútorokkal rendezzük be óvodánkat. Ivási lehetőséget az udvaron is mindig biztosítunk.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- A szabadban végzett számtalan tevékenység által a gyermekek kiegyensúlyozottá, edzetté, testileg-lelkileg, szellemileg teherbíróvá válnak, felkészültté az iskolai életre.
- Megtanulnak alkalmazkodni a körülményekhez, megfelelően mozogni, tájékozódni, erejükkel gazdálkodni. Ez magabiztossá és öntudatosná teszi őket.
- Önállóan végzik a személyükkel kapcsolatos tisztálkodási, öltözködési teendőket. Ezek igényükké válnak, és az óvodán kívüli helyzetekben is alkalmazzák.
- Képesek lesznek szükségleteik felismerésére, kielégítésére, a mozgásigényük szándékos irányítására.
- Igényükké válik a rendszeres mozgás és beépül szokásrendszerükbe.

- Igénylik a szabadban való tartózkodást, sétát, kirándulást, a „zöld környezetet”. Képesek lesznek a „rácsodálkozásra”.
- Igényükké válik a higiénés szabályok betartása.
- Figyelnek saját külsejükre, arra, hogy ruházatuk rendezett, testük ápolts legyen.
- Igénylik környezetük rendjét, az elhasználódott, „felesleges” anyagokat (papírhulladék, zöldség-gyümölcs maradvány...) a kijelölt helyre gyűjtik.
- Tudatosan kerülnek környezetük szennyezését.
- Az egészséges életmódhoz kapcsolódó helyes táplálkozási és higiéniai szokások beépülnek a gyermeki személyiségbe, pozitívan formálva azt.

2.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodás korú gyermek alapvető sajátossága, hogy magatartása érzelmektől vezérelt. Éppen ezért elengedhetetlen, hogy őt kiegyensúlyozott, derűs, szeretetteljes, biztosságot adó légkör vegye körül. Így alakulhat ki – az óvodapedagógus személyén keresztül – a gyermeki bizalom kiépítése a Mennyei Atya felé. A mi példánkon keresztül gyermekeink tudatosan és tudat alatt is tanulnak, mivel a szeretett óvodapedagógussal azonosulnak. A Biblia mindig az utánzás tanítási segédletével dolgozik. Példaképeket mutat be és bátorít, hogy kövessük őket. Ahogy Pál mondja: *„Mert magatok is tudjátok, hogyan kell követnetek minket.”* (2Thessz. 3.8)

Mindebből következik, hogy gyermekeinknek is tudniuk kell, milyen magatartásformát várunk el tőlük. A keresztyén nevelés sajátossága az, hogy a cselekvés normáit kifejező törvény mindig az evangéliummal együtt jelenik meg.

Éppen az a cél, hogy cselekvésünk normáiban „Krisztus törvényeit” ismerjük fel, amelynek Őreá való tekintettel önként, szívesen engedelmeskedünk. Így lesz az iránta és embertársaink iránt való szeretetünk a „törvény betöltése”, így érvényesül a szeretet kettős parancsa. (Mt 22, 37-39).

CÉLJA

- A gyermekek egyéni érdekeiknek, képességeiknek, tevékenységzsükségeiknek kibontakoztatása érzelmi biztosságot nyújtó környezetben.

FELADATA

- Olyan szeretetteljes, családi környezet megteremtése, ahol a gyermekekre közös élményeken alapuló, közös tevékenységek során pozitív érzelmi kapcsolat jön létre: gyermek-gyermek, felnőtt-gyermek között a beszoktatástól az óvodáskor végéig.
- A természeti és társadalmi környezetünkben olyan feltételek megteremtése, melyben alkalom nyílik az egymáshoz viszonyításra, ezáltal a reális ÉN-kép, pozitív értékrend, helyes viselkedés alakulására.

A gyermeket óvodába lépéskor érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családi, gondoskodó légkör fogadja. Tanévnyitó istentiszteletre a templomba várjuk óvodánk gyermekeit és a szülőket, és a gyülekezetben kérünk áldást az új nevelési évre.

A beszoktatásra különös gondot fordítunk, ahol az anya gyermekével együtt ismerheti meg a közösséget, és kezdheti meg a beilleszkedést. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy a szülő, ill. szülők, fokozatos időcsökkentéssel vegyenek részt a beszoktatás folyamatában. Így az együttlét, az új környezet elfogadása biztonságot ad, megismerve a gyermekek óvodai napirendjét, szokásaikat. Az együtt töltött idő az óvodapedagógusoknak is képet ad arról, hogyan viselkednek a gyermekek szüleik jelenlétében, milyen viszonyban vannak egymással. Otthonról hozott kedves játékaikat elfogadjuk, sőt az első napokban mi is kedveskedünk személyes kis meglepetésekkel. Az óvodapedagógusok és a dajka nénik gondoskodó szeretettel várják a gyermekeket.

Mindig figyelembe vesszük a gyermekek egyéni képességeit, tempóját, eltérő szokásaikat. Nagycsoportosaink szeretettel és segítőkész szándékkal veszik körül a kicsinyeket. Ilyen családi légkörben kedvezően alakulnak társas, baráti kapcsolataik, egymáshoz való viszonyuk is. Programot szervezünk kicsik és nagyok együttműködésére: közös játékok, kirándulások. Biztosítjuk annak lehetőségét, hogy a kis testvér az óvodába érkezés első napjait – heteit – a nagyobb testvér közelségében, csoportjában töltsse. Alkalmat adunk arra is, hogy különböző helyzetekben, más csoportokkal együttműködhessenek a gyerekek.

A gyermekek felé nyitottak vagyunk, segítjük a barátságok kialakulását, az érzelmileg átélt közös feladatok megvalósulását. Az érzelmi hatások sokféleségét engedjük érvényesülni, szem előtt tartva azt, hogy a pozitív érzelmeket megerősítjük, a negatívokat visszatartjuk, fékezzük.

Mindezek feltételezik a mentálhigiénés egészséget, a közösség „lelki egészségét” és harmóniáját. A gyermekek viselkedéskultúráját fejleszti, a felnőttek jó példája, bátorsága, türelme, bizalma, szeretete. A gyermekek érzik, hogy az óvodapedagógus cselekedeteiben, szavaiban mit és miért tart helyesnek, mit és miért utasít el, és mit vár el tőlük. A gyermekek kezdetben érzelmileg, majd később a belátás alapján azonosulnak azzal az értékrenddel, amelyet az óvodapedagógus közvetít. Az azonosulás elősegíti a csoport közösséggé formálódását.

A gyermekekkel megismertetjük a szűkebb és tágabb társadalmi környezetet, amely a nemzeti identitástudat, a keresztyén kulturális értékek, a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapjává válik.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek szívesen járnak óvodába, szívesen játszanak együtt, képesek lesznek más csoportokkal való együttműködésre.
- A közös tevékenységben aktívan és érdeklődéssel vesznek részt.
- Figyelemmel, türelemmel hallgatják az óvodapedagógus, társaik közlését.
- Ébrednek bennük a közösségi öntudat, és kialakulóban van nemzeti identitásuk.
- Az én-kép, -önismeret-, önértékelés fejlődése révén képessé válnak az önálló helyzetmegoldásokra, önérvényesítésük a társas kapcsolatban elfogadható módon történik.
- Örülnek a közösen elért sikereknek, a közös élményeknek.
- Kialakul a környezetükben élők iránti érdeklődés.
- Társaik szokatlan megnyilvánulásait megértéssel fogadják.
- Érzelmileg elfogadják egymást, felfogják a metakommunikáció alapvető jelzéseit: nemtetszés – öröm – biztatás – szomorúság.
- Igényükké válik a helyes viselkedés szabályainak betartása.
- Segítenek egymásnak, megértőbbek, türelmesebbek lesznek, társas viszonyuk megszilárdul.
- Szociálisan éretté válnak az iskolakezdésre.

2.3. Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

CÉLJA

- Az óvodáskorú gyermek értelmi és kommunikációs képességeinek kibontakoztatása.
- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés, a beszédkedv és a gyermeki kérdések ösztönzése.
- Az életkori sajátosságoknak megfelelően önálló, alkotó, aktív gondolkodás alapjainak lerakása - azaz a pszichikus folyamatok megalapozása.

FELADATA

- Kapcsolatot teremteni a cselekvés és a szóbeli kifejezés között.
- Megőrizni és erősíteni a gyermeki kíváncsiságot, mely a tudásvágy s egyben a beszédgyakorlás forrása.

Az óvodáskor a kisgyermek életében az az időszak, amikor az értelmi képességek kibontakozása felgyorsul.

Gyermekeink érzékelése a sok gyakorlás hatására intenzíven fejlődik. Az önkéntelen jellegű értelmi képességek az óvodai nevelés hatására megindulnak a tudatosság irányába. A spontán módon szerzett ismereteiben a gyermeket eleinte erősen szubjektív jellegű önkéntelen megfigyelések vezetik, a tudatos irányítással ezek egyre világosabban körvonalazódnak.

A kezdeti önkéntelen figyelemből fokozatosan alakul a szándékos figyelem. A gyermek természetes kíváncsiságára építve naponta végzünk megfigyeléseket közvetlen és tágabb környezetünkben, ráirányítjuk figyelmüket vonzó tárgyakra, jelenségekre. A fejlődés eredményeként az emlékezet mindinkább kiválik az észlelésből. Az emlékezeti tevékenység magasabb szintre jut, így a már beépült engram bármilyen helyzetben, a megfelelő ingerre elérhetővé válik. Óvodáskor végén megindul a tudatos bevézés, a pontos felidézés igénye, mely szükséges a sikeres iskolakezdéshez.

Az értelmi képességek között meghatározó szerepe van a képzeletnek. A játék, a bábozás, dramatizálás, ábrázolás, stb. lehetőséget ad a fantázia kibontakozására. Az óvodás gyermek nem mindig talál magyarázatot a valóság eseményeire, ilyenkor lép működésbe képzelete, mely az erre támaszkodó gondolkodással megindítja a magasabb rendű megismerést.

Az értelmi képességek fejlesztése cselekvések során valósul meg, azaz erősen az észleléshez, és a figyelemhez kötött. A tevékenység hatására a szemléletes cselekvő

gondolkodást fokozatosan felváltja a szemléletes képszerű -, majd a fogalmi gondolkodás, ezzel együtt fejlődnek a gondolkodási műveletek is.

A fejlesztés lehetőségei: pontos megfigyelések, a körültekintően megfogalmazott kérdések, a tárgyak részletes körülírása és nem kevésbé a sokféle tevékenységre épülő konkrét tapasztalatgyűjtés. Kezdetben a beszéd fejlődése is erősen tevékenységhez kötött, ezért hangsúlyozzuk, hogy a gyermek legjellemzőbb kifejezőeszköze a cselekvés. A lelki folyamatok fejlődése és a kielégített mozgásigény kölcsönhatásban állnak egymással - általuk javul a gyermek szellemi aktivitása.

Mindezek elősegítése érdekében feltétlenül szükséges:

- a kezdeményezett kötetlen tevékenységek során alkalmak teremtése (összefüggő tevékenységsorok), melyek fejlettségi szintjüknek megfelelően kötik le a gyermek érdeklődését, aktív szellemi energiáját;
- olyan élményszerzési lehetőség, amelyben a gyermek látással, tapintással, hallással, érzelmekkel, verbális és nonverbális módon első kézből szerezhet tapasztalatokat;
- hogy az ismeretek ne egymástól elszigetelten jelenjenek meg, mivel a gyermek világlátása komplex, így a közös óvodai tevékenységek során is az összetettségre, komplexitásra törekedjenek az óvodapedagógusok.
- hogy legyen idő és lehetőség az együttműködésre, próbálkozásra, tévedésre és újrakezdésre szankciók nélkül;
- olyan attitűdöket, motivációkat és természetes tudást kialakítani, amely képessé teszi a gyermeket váratlan vagy komplex élethelyzetek megoldására;

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- Koruknak megfelelően fejlett idegrendszerrel és érzékszervekkel, teherbíró képességgel rendelkeznek.
- Kialakul szándékos figyelemre és a tárgyak, jelenségek fontosabb jegyeinek megfigyelésére való képességük.
- Megbízható emlékezettel rendelkeznek, - rövid verset, dalt, mesét, stb. képesek felidézni.

- Anyanyelvükön választékosan, árnyalatokkal képesek kifejezni mondanivalójukat, érzéseiket, szükségleteiket, érzelmeiket.
- Beszédjük nyelvtanilag helyes, tempója, hangereje megfelelő.
- Gondolkodásuk fejlettségére jellemző az elemi fogalmak, összefüggések felismerése, következtetések és ítéletek alkotására való készség, életkoruknak megfelelő szóbeli kifejezőkészség.
- Rendelkeznek a tanuláshoz szükséges tapasztalatokkal, alapismeretekkel és gyakorlati készségekkel.

2.4. A keresztyén szellemű nevelés megvalósítása

Célunk a gyermeket Istennel való kapcsolatra segíteni, a keresztyén hit elemeinek megismertetésével, érzelmi többletével.

A gyermek életkori sajátosságai lehetővé teszik ennek elérését. A gyermekkor az életnek az a szakasza, amikor a legnyitottabb az őt ért benyomásokra, s nyitva áll Isten dolgai iránt. Ebben rejlik a keresztyén óvoda nagy lehetősége. Soha többé nem nyitott ennyire az ember szíve a szerető Atya Istenről szóló üzenetre, a teremtéshitre és Jézus segítőt, gondoskodó cselekedeteire. Feladatunk csupán az, hogy Isten igéjének igazságait közvetítve felkeltsük érdeklődését, hogy még többet akarjon megtudni belőle.

A kisgyermek még nem ismer külön vallásos témákat, mégis ekkor dőlhet el, hogy később tudatosan is el tudja majd fogadni hitéletében Isten szeretetét, a Szentlélek naponkénti vezetését.

Ennek elősegítése érdekében olyan óvodapedagógusra van szükség, akinek élő kapcsolata van Istennel, ismeri a Bibliát.

Keresztyén nevelésünk szellemisége, mint ahogy az értelem fejlesztése, az óvoda egész napját áthatja. Ez nem oldható meg egy héten egyszer a Bibliából vett történetek elmondásával. A játékszituációban jelentkező helyzeteket, a természeti jelenségek észrevételezését, az étkezéshez és a lefekvéshez kapcsolódó imát, a hiányzó gyermekért való aggodást, a szülők várását éppen úgy át kell, hogy hassa.

VI. A TEVÉKENYSÉGEK TARTALMA

1. A játék

Az óvodáskorú gyermek alapvető tevékenysége a játék, mely saját szükségletéből fakad. Bármilyen kiválthatja: helyzet, eszköz, szerep. Legfőbb indítéka a tevékenységvágy és a kíváncsiság.

A gyermek a játékban megéli a döntés szabadságát, mivel ő választja ki, milyen eszközzel, milyen műveletet végez, illetve milyen szerepet vállal, kikkel és milyen szabályok szerint. A szabadságnak az együttélés szabályai, a humanisztikus viselkedés szokásai adják meg az ésszerű korlátjait.

Játékában így a keresztyén erkölcs jellemzőit gyakorolja, a szeretetet, megértést, igazságot, alkalmazkodást, rendet, stb.

E tevékenység fokozott érzelmi állapotban folyik, s a siker, a jutalom magából a játékból fakad és nem a külső megerősítésből. Ezért is képes a gyermek kitartóan, sokszor ismétlődő tevékenységre, s e közben olyan tulajdonságok fejlődnek, melyek későbbi feladattudatukat, helytállásukat is elősegítik.

A játékban a gyermek többnyire a felnőttet utánozza, mintaválasztását érzelmei (pl. kötődés, félelem) befolyásolják. A gyermek a megélt vagy vágyott helyzeteket reprodukálva kipróbálja, megismer, felfedez műveleteket, szerepeket, viselkedésmódokat. Gyakran azonosulva a bibliai történet szereplőivel, a gyermek újra éli játékában a „szeretet győzelmét”.

Az óvodai nevelésben a szabad játék túlsúlyának kell érvényesülnie. A játék önérvényesítést elősegítő mivolta ilyenkor kerül leginkább előtérbe. Az önérvényesítés a gyermekek egyéni elképzelésében, a szervezethez pedig az együttműködésben érvényesül. E közben gyakorolják és elsajátítják a játékeszközök megosztását,

megszerzésének módját és megtanulják milyen nehéz megválni attól, s valóban köszönet jár annak, aki ezt megteszi.

A játék feltételeinek megteremtése az óvodapedagógus feladata. Ehhez ismernie kell a gyermek szükségleteit, egyéni tapasztalatait, érdeklődését, a szülői ház szokásait, s értenie kell a gyermektől érkező információkat, jelzéseket.

Az óvodapedagógus felelős, tudatos jelenlétével indirekt módon biztosítja a játéktevékenység fejlesztő hatását. Szükség esetén partnerként is bekapcsolódik, erősítve mintaszerepét. Megfontolt döntést kíván az, hogy mely helyzetben van szükség

erre és mikor célravezetőbb, ha hagyjuk és kivárjuk a gyermekek próbálkozásait, esetleg negatív élményeinek kivetítését is.

A játék az ember életében megőrzendő örömforrás, a gyermek életében pedig olyan tevékenység, amit később nem tudunk pótolni. Éppen ezért tegyünk meg mindent az egybefüggő játékidő biztosításáért, a forrást adó élmények gazdagításáért.

CÉLJA

- Vidám, tartalmas óvodáskor megteremtése, amelyben a kreativitás, az önállóság, a kitartás, az együttműködés és a fokozódó beszédkezdő jelzik a személyiség fejlődését.

FELADATA

- Az örömteli, elmélyült játék feltételeinek biztosítása.
- A kreativitás, a fantázia, a hangulat és az érzelmek szabad megnyilvánulásának elősegítése.
- Lehetőség biztosítása a negatív és a pozitív élmények kijátszására.
- A minél több tapasztalat és élmény gyűjtése, azaz a valóságról alkotott kép gazdagítása.
- Hagyjuk és engedjük játszani a gyermekeket.

A játék alapvető feltételeinek biztosítása

A nyugodt, derűs légkör a felszabadult játék alapfeltétele, amely alapvető szokásrendszerre épül. A gyermekek szabadon dönthetnek arról, hogy a választott játékot kivel, milyen helyen, mennyi ideig és milyen eszközzel játsszák.

Megfelelő hely

Az óvodai játék színtere a csoportszoba, az óvoda udvara, a kedvenc játszó - kirándulóhely. A csoportsobákban a játékteret a bútorok praktikus, ésszerű elhelyezésével úgy alakítjuk ki, hogy az otthonos legyen, variálható játszósarkoknak, kuckóknak, a szabad mozgásnak lehetőséget biztosítva.

Megfelelő idő

Az elmélyült játékot napirendünk biztosítja.

Megfelelő eszközök

A játékszerek esztétikusak, balesetmentesek és fejlesztő hatásúak, melyek megfelelnek az életkori és egyéni sajátosságoknak.

Tapasztalatszerzés - élmény

Az élményszerzés lehetőségét közvetlen tapasztalatszerzés során biztosítjuk. Igen fontos, hogy a gyermekeknek legyenek élményhátterek: vásároljanak piacon, boltban, lássák az eladók, fodrász, postás, stb. munkáját.

A játéktevékenységekbe minden olyan játék belefér, amelynek során a gyermekek kapcsolatba kerülnek önmagukkal és a környezetükkel. Engedjük őket tapasztalni, elmélyülni, kíváncsiskodni és játszani, játszani és játszani: röviden gyermeknek lenni.

Ez tartalmazza

- a különbségekre, hasonlóságokra, csoportosításokra irányuló kereséseket,
- ítéletalkotásokat,
- relációk feltárását,
- konkrét megoldásokat,
- a kapcsolatok kiépítését,
- oksági kapcsolatok keresését.

Alkalmaz olyan megismerési módszereket

- megfigyeléseket - ahol tapasztalhatnak,
- vizsgálatokat - ahol keresgélhetnek,
- összehasonlításokat - ahol viszonyíthatnak,

- kísérleteket - ahol megbizonyosodhatnak,
- modellezéseket - ahol próbálkozhatnak.

A játék jelentősége abban rejlik, hogy kielégíti a gyermekek szereplési vágyát, fejleszti fantáziájukat, memóriájukat, ítélőképességüket és kitartásukat. A tevékenységek során játékos formában mélyíthetik el ismereteiket. Erősödik szabálytudatuk és játék közben megtanulják elviselni az esetleges kudarcot. Megtanulják védeni és óvni környezetüket és a természetet.

A környezet megismerését szolgáló játékok

- természetjáró és védő játékok,
- szituációs és szimulációs játékok,
- érzékelő játékok,
- ÉN - kép fejlesztő játékok,
- csoportalakító játékok,
- együttműködést fejlesztő - bizalomépítő játékok,
- társasjátékok,
- csapatversenyek,
- a természet sokszínűségét, állapotát vizsgáló játékok,
- pl. víz - homok - agyag - kavics - talaj ahol tevékenyen gyűjthet, tapinthat, rakosgathat megfigyelhet, stb.

Gyakorlójáték

A ritmikus gyakorlás és megismerő tevékenység során fejlesztjük a szem-kéz koordinációt, a dominanciát, a tér-érzékelésüket.

Szerepjáték

Fejlesztjük a gyermekek viselkedéskultúráját, alkalmazkodóképességét, aktivitását, segítőkészségét, komplex személyiségfejlődését.

Dramatizálás - bábozás

Fejlesztjük az empátiát segítő magatartásformák erősítését, a pozitív szokáselemek tükröződését a cselekedetekben, a konfliktushelyzetek megoldását, kifejezőkészséget, érzelmi hangulat kialakulását.

Szabályjáték

Fejlesztjük a szabályok pontos betartását, azok elfogadását, még ha az esetenként az egyénre nézve negatív tartalmat is hordoz. E játéktípus fejlődése elengedhetetlen a szabálytudat, szabálykövetés kialakulásához.

Konstruktív építőjáték

Fejlesztjük, segítjük az összerakogatás és szerkesztés örömeinek kibontakozását, az egyéni ötletek, elképzelések megvalósítását, az eszközök kombinált alkalmazásának lehetőségét, mindezek örömeinek átélését.

Barkácsolás

Fejlesztjük, segítjük, hogy ők is aktívan kapcsolódjanak be a javítási műveletekbe, átérezve munkájuk örömét - eredményét. Az általuk készített eszközök a szerepjátszó - bábozó tevékenység természetes eszközévé válik. Minden tevékenységet közös gyűjtőmunka előz meg, melynek kellékei lehetnek a természetes anyagok egyre gyakoribb alkalmazása: gesztenye, csuhé, csutka, kóró, stb.

Szabadban történő játék

A gyermek megismerő, felfedező tevékenysége, amelynek alapja a tapasztalatszerzés, a természetes kíváncsiság. Az udvari környezet a kedvelt játszó és kirándulóhelyek a sajátos lehetőségeikkel, hangulatukkal, kellékeikkel örömteli tevékenységek sokaságát biztosítják, ahol kedvezően alakulnak a gyermekek közötti társas kapcsolatok, együttműködésre, elkülönülésre, mozgásigény levezetésére: mászásra, csúszásra, gyaloglásra, futásra, homokozásra, pancsolásra, stb. van lehetőség. Kihasználjuk az évszakok adta lehetőségeket.

A játékirányítás ajánlott módszerei

A gyermek a környezet felé kimeríthetetlen kíváncsisággal fordul. Az óvodai nevelésünk a játékot a legfejlesztőbb tevékenységnek tartja, ahol a gyermek megfigyel, érzékel, tapasztal. Segítségért, magyarázatért a felnőttekhez fordul. Optimális eredményt a szülők - óvodapedagógus - óvodában dolgozó felnőttek összefogásával érhetünk el, amihez szükséges a kölcsönös tájékozódás és tájékoztatás, együttműködés. A szabad játéktevékenység irányítása főként indirekt módon valósul

meg, azaz az óvodapedagógus szinte észrevétlenül továbblendíti, más irányba tereli, és főként motiválja a gyermekek játékát. A gyermeki játék fontos jellemzője a környezetéhez kapcsolódó aktuális attitűd. A kíváncsiságnak e mozgatórugóit használjuk fel játékuk és így érzelmeik formálásában. Fontosnak tartjuk a szabad játékot, a közös játszást, a gyermekek játékába való beleélést, az együttérzést és a türelmet.

Az óvodapedagógus játéksegítő módszerei a következőket lehetnek:

- Tudatos jelenlétével követi a szabad játékot, a gyermekeket indirekten vezeti a játéktémákhoz, és a problémák megoldása irányába.
- A problémák megoldásában direkt segítséget nyújt, ha ez szükséges

- A felnőtt - gyermek együttes játéka is nagy örömet jelent, hangsúlyozva az óvodapedagógus minta szerepét.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- Változatos játéktevékenységek gyakorlásával fejlődik önismeretük, domináns játékmódjuk koruknak megfelelő.
- Játékukban elmélyültek, kiegyensúlyozottak, találékonyak, kezdeményezők.
- Kialakul az együttjátszás igénye. A játszócsoportok között jó, társas kapcsolat alakul ki, ahol egymás játékát kiegészítik, segítik.
- Szerepjáték során képesek szerepeket vállalni, megosztani, arról lemondani.
- A játékeszközökre vigyáznak, játékukat szívesen átadják társaiknak.
- Saját elképzeléseiknek megfelelően próbálkoznak játékeszközök készítésével, azokat játékukban alkalmazzák (dramatizálás - bábozás során)
- A játék során felmerülő problémahelyzeteket igyekeznek megoldani.
- Alkalmazkodnak egymáshoz és betartják a játékszabályokat.
- Játékszituációkat teremtenek, összekapcsolnak, összehangolnak
- A játék során olyan tulajdonságok, erkölcsi és viselkedésmotívumok, valamint magatartásformák alakulnak ki bennük, amelyek a későbbiekben meghatározóak lesznek személyiségfejlődésükben.

2. A munka jellegű tevékenységek

A munka ebben az életkorban szervesen összefonódik a játékkal, annak indítékai is megegyeznek: ilyen az érdeklődés, a kíváncsiság, a tevékenység lehetősége, az eszköz. A műveletek vonzereje motiválja a gyermeket. Törekedünk arra, hogy a gyermekeknek ne kényszer legyen a munka, hanem pozitív élményeken keresztül értse meg, hogy Istentől, mint szeretett lénytől kapjuk feladatainkat.

„És fogta az Úristen az embert és helyezte az Éden kertjébe, hogy azt művelje és őrizze.” (1Móz 2,15)

Az óvodában a munkatevékenységek végzésével célunk a szolgáló élet alapjainak lerakása. Életkoruknak és egyéni képességüknek megfelelő feladatokat adva segítjük, hogy a másokért tett tevékenységben örömet találjanak. A szépen megterített asztal, az állatok, növények gondozása megerősítik abban, hogy a legnagyobb öröm a másokért végzett munka, s az, ha önzetlenül teszi mindezt.

A munka tapasztalatszerzésnek, együttműködési készségnek, céltudatosságnak, önállóságnak és az önfegyelemnek alakítója. Az újrakezdés, a hibajavító próbálkozás, pedig edzi az akaratot, az eredményre törekvést. Mindez csak akkor alakul és fejlődik, ha az óvodapedagógus és az óvoda valamennyi munkatársa a lehető legnagyobb önállóságot biztosítva ösztönzi a gyermeket arra, hogy felfedezzék a munka szükségességét és örömmel el is végezzék azt. El kell fogadnunk, hogy a gyermek esetleg nem ismeri a munkarész fogásait, s így a végeredmény sem tökéletes.

CÉLJA

- A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, képességek kibontakoztatása, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését.

FELADATA

- Tudatosan tervezett és szervezett munka jellegű tevékenység végzése útján olyan készségek kialakítása, melyek birtokában a gyermek képes a saját személyével kapcsolatos önkiszolgálásra, majd a társaiért és környezetéért végzett eredményes tevékenységre.
- Feladattudat felébresztése, kitartás megalapozása.

A gyermekek munka jellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, elsősorban önmagukért és a közösségért végzik. Lehetőséget adunk arra, hogy a gyerekek saját személyük, illetve a csoport érdekében maguk végezhesenek olyan munkát, amelyre képesek. Kezdetben segítséggel, később teljesen önállóan, öntevékenyen végzik ezeket a tevékenységeket. Ügyelünk arra, hogy tevékenységünk minta értékű legyen a gyerekek számára. Értékelésünk mindig buzdító, megerősítő, hogy a gyermekekben pozitív viszonyt alakítsunk ki a munkához. Minden korcsoportnál

fontosnak tartjuk az önkiszolgálást, testápolást, öltözködést, étkezést, környezetgondozást.

A 3-4 éves gyermekek figyelemmel kísérik a csoportszobánk növényeinek gondozását, segítenek az akvárium halainak etetésében. Erejükhez mérten részt vesznek a csoport rendbetételében, átrendezésében (pl.: asztalok átrendezése, szőnyeg felhajtása, stb.). Részt vesznek a játékok összeszedésében, elrakásában. Apróbb feladatokat szívesen vállalnak, és elvégzik azt (pl.: kanál, villa kiosztása, kenyér kínálása, seprű behozatala, stb.).

A 4-5 éves gyermekeknél már év elején felelősöket, naposokat választunk, figyelembe véve az önkéntességet az ismétlődő feladatok elvégzésére (pl. evőeszközök kiosztása ebédnél, kenyér kínálása, öltöző, mosdó rendjének ellenőrzése).

A gyerekek együtt végzik az alkalmasszerűen, ismétlődő munkákat, mint a játékok elrakása, csoportszoba átrendezése, tevékenységekhez használt eszközök kiosztása, összeszedése. Nagyon fontosnak tartjuk, hogy mi magunk is példát mutassunk a gyerekeknek. Szívesen segítenek a mosdóban a kicsiknek, örömmel készítének nekik meglepetéseket.

A gyerekek segítenek a szobanövények locsolásában, az élősarok ápolásában, szívesen gyűjtik, bővítik annak „kincseit”. Tevékenyen részt vesznek az udvar gondozásában, avar gyűjtésében. Segítenek az akvárium tisztántartásában, lemossák a köveket, etetik az állatokat (hal, teknős). Irányításunkkal, madáreleséget készítének, és részt vesznek a madáretetésben. Apróbb megbízatásokat szívesen vállalnak, kért eszközöket behozzák, kiviszik, üzeneteket adnak át.

Az 5-6-7 éves gyerekek közösségi kapcsolatát jól fejleszti a naposi munka, amelyet önállóan végeznek. Ízlésesen, esztétikusan terítének meg, étkezés után segítenek a poharak összeszedésében, asztal letörlésében, terítő összehajtogatásában. A gyakori dicséret, elismerés hatására szívesen vállalnak alkalmasszerű munkákat. Segítenek a csoportszoba díszítésében, játékok tisztításában, javításában. Tevékenyen részt vesznek a vitamin, és gyümölcssláták, befőttek, savanyúságok, kompótok készítésében.

Segítenek a kicsiknek az öltözködésben, cipőhúzásban, ruhájuk rendbetételében. Az élősarok gondozásában nagyobb önállóságot, biztosítunk, ők is ültetnek virágokat, magokat, azokat gondozzák, gyűjtének terméseket, bogyókat, stb. Ősszel segítenek a levél összegereblyezésben, a járdák söprésében. Télen gondoskodnak a madarokról, a

csoportban gondozzák az akváriumot. Ünnepekre apró ajándékokat, meglepetéseket készítenek a kisebbeknek és a felnőtteknek.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Önmagukkal és társaikkal kapcsolatos tevékenységeket, önállóan és szívesen végzik.
- Megismerik az eszközöket, rendeltetésszerűen használják azokat.
- Szívesen azonosulnak a munka céljával, természetesnek tartják szükségességét, élvezik az elért eredményeket.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére.
- Megfelelő beállítódás, ismeretek, készségek folytán kialakul felelősségérzetük.
- Igényessé válnak önmagukkal, környezetükkel szemben.
- Képesek a rájuk bízott feladatot kitartóan, türelmesen végezni.
- Megértik a munka hasznosságát, kialakul a dolgozó ember iránti tisztelet.

3. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

CÉLJA

- A gyermekek kompetenciáinak fejlesztése.
- A gyermeki gondolkodás fejlődésének irányítása, spontán és szervezett tevékenységek során, építve a kíváncsiságra, egyéni érdeklődésre, az érzelmi beállítottságra és az önkéntes figyelemre.

FELADATA

- A tanulás játékos jellegének biztosítása.
- A spontán és a szervezett tapasztalatszerzés, ismeretszerzés során a fejlődés elősegítése.
- Az egyéni bánásmód elvének érvényesítése.
- Az oldott hangulatú, játékos és élményszerű kötetlen foglalkozások tanulást támogató légkörének megteremtése.
- Az eszközök, a tevékenységek, a gyakorlati feladatmegoldások széles tárházának biztosítása.

A gyermeket Isten ajándékának tekintjük, s úgy fogadjuk, ahogyan az ajándékozó adta. Meg kell ismernünk egyéni adottságait, képességeit, lehetőségeit, korlátait, s ezek birtokában a Biblia tanítása szerint fejleszteni. A kíváncsiság, a felfedezés, a megtapasztalás élménye teszi érdeklődővé, nyitottá, feladatmegoldóvá a gyermeket.

A tanulási folyamat során minél több lehetőséget adunk a próbálkozásra, tévedések utáni újrakezdésre, a hibák kijavítására. Így olyan attitűdöket, motivációkat alakítunk, amelyek képessé teszik a gyermekeket arra, hogy váratlan és komplex élethelyzetekkel megbirkózzanak, és egyre több örömet leljenek az önfejlesztő tanulásban.

A tanulási folyamatot igyekszünk úgy megszervezni, hogy a különböző tevékenységekben megjelenjen a komplexitás, és a gyermek felszínre hozhassa az óvodás korra jellemző globális gondolkodását, egyszerre szerezhessen pl. matematikai, zenei, mozgás és szociális tapasztalatokat.

A tanulás az egész nap folyamán adódó spontán helyzetekben és az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységekben valósul meg. Az óvodapedagógushoz fűződő érzelmi kapcsolat ebben az életkorban kiemelten befolyásolja a tanulás mélységét, az elsajátítás minőségét, és a későbbi intellektuális kompetenciájának szintjét.

Nevelésünkben a tanulás tág értelmezése kerül előtérbe, miszerint tanulásnak tekinthető mindazoknak a jártasságoknak, készségeknek, képességeknek a kialakítása, melyek az érzelmi és akarati tulajdonságok fejlődését és a viselkedés alakulását is elősegítik. A különböző tevékenységek közben a gyermek gyakorlati feladatmegoldás elé kerül. Gyakorolja, végiggondolja, hogyan lehet valamit többféleképpen megoldani. Kialakul és fejlődik az önállósága, a feladattudata, a kezdeményező, az alkotó és a szervező képessége. Ebben az életkorban előnyt élvez az utánzós tanulási forma. Ezért szorgalmazzuk az együttes tevékenységeket, a modellnyújtás gyakoribb alkalmazását. Az ismeretek bővítésének keretét, formáját az érdeklődésre alapozott, változatos és figyelemfelkeltő motiváció által kezdeményezett kötetlen tevékenységek adják. Napirendünk tudatos, ésszerű határai között kellő egyensúlyban van a játék, munka, tanulás.

Programunk támogatja a projekt rendszerű tevékenységeket ami komplex, nyitott, kreatív tervezési formát biztosít és követel. Hisszük, hogy kreatív pedagógiai munka csak akkor jöhet létre, ha a két párban dolgozó óvodapedagógus tervező fantáziája nincs megkötve, szabadságra, önállóságra építve kívánja megtervezni,

megszervezni a gyermekek óvodai életét. Feladatunk, hogy a különböző témákat a lehető legtöbb vonatkozásában körüljárjuk, az összefüggéseket feltárjuk a gyermekek számára, hogy a való világban a problémák megoldásához a szükséges jártasságokat. és készségeket elsajátítsák. Minden egyes választott projekt komplex, egyedi és konkrét. Megvalósításának időkerete 1-2 hét. A projekt több héten keresztül is kiteljesedhet, közben változhat, bővíthet a gyermekek újabb elképzeléseivel. Mindezek közben a csoportszoba képe is megváltozik. A projekt rendszerű tervezés és annak megvalósítása a gyermeki és felnőtt kreativitás folyamatos kondicionálását és fejlődését segíti elő. A tevékenykedtetés, a kísérletezés vezeti el a gyermekeket a sikeres cselekvéshez. Minél színesebb, kreatívabb, ötletesebb az óvodapedagógus, annál követésre méltóbb, annál több örömet szerez óvodásainak, és gazdagítva játékaikat, hatásosabban neveli és fejleszti személyiségüket, növeli tapasztalataikat, és így tudásukat. Az óvodapedagógusok a kreatív tervezésben rögzítik, tudatosan átgondolják, hogy kik azok a gyermekek, akikre bizonyos tevékenységekben, játékokban rá kell, hogy figyeljenek, és becsempészik a fejlesztő feladatokat úgy, hogy a gyermekek észre sem veszik a bennük végbe menő tanulási folyamatot.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek kíváncsiak, és igyekeznek kielégíteni tudásvágyukat.

- A társaikhoz és a felnőttekhez való alkalmazkodásukban segíti őket megfelelő érzelmi-, gondolkodási szintjük és nyelvi fejlettségük.
- Olyan mennyiségű tudás birtokába jutnak, amely segíti őket a környezetükben való eligazodásban.
- Felkészültté válnak az iskolai tanulás elkezdésére.
- Az iskolai tanuláshoz szükséges készségek, képességek megalapozottá válnak. A gyermekek rögzítik, beépítik és a mindennapjaikban eredményesen használják az elsajátított helyzet- és problémamegoldó stratégiákat.

3.1. Keresztyén nevelés

3.1.1. Bibliai történetek

A bibliával, a Teremtővel való találkozás jó lenne, ha a családban megtörténne, erre azonban nem minden gyermeknél építhetünk. Az óvodában eltöltött évek alatt igyekszünk a gyermekekkel megismertetni az üdvtörténet alapvető, legfontosabb eseményeit, hogy ezeknek ismeretére alapozva a későbbiekben tanultakat egy, már meglévő egészbe illeszthessék be, csakúgy ahogyan ezt az óvodai nevelés bármelyik ágával kapcsolatban elmondhatjuk. Rendkívül fontos a bibliai történet kiválasztása, amelyet befolyásol a gyermekek fejlettségi szintje, a csoport aktuális érzelmi problémái, vagy eseményei.

Az ismeretek átadásán túl célunk a keresztyén életforma megmutatása, az Istennel való állandó kapcsolat lehetőségének nyilvánvalóvá tétele. Ezeken a foglalkozásokon az óvodapedagógusok is aktívan részt vesznek, segítve a foglalkozásokat tartó szakképzett református hitoktató munkáját. Az óvodapedagógusok és a hitoktató együttműködése az előkészületekben, a foglalkozások során és az ott tanultak napi gyakorlásában lehetővé teszi, hogy óvodánkban a keresztyén nevelés áthassa a mindennapokat.

Alapvető kritériumok

- Az Ige valódi üzenetétől ne térjünk el.
- A történet előadása gyermekszerű legyen, ne keltsen félelmet, számukra feldolgozhatatlan tartalmat és érzelmeket.
- Az igereszerű tanítás megkívánja, hogy a történet elmondása előtt - többször elolvasva azt – megfogalmazzuk, mit üzen Isten nekünk, mivel érintett meg bennünket. Egy fő gondolatot emelünk ki, mert a gyermek még nem képes egyszerre több nézőpontot figyelembe venni.

Ezután átgondoljuk, mit üzen a történet a 3-4, vagy 5-6 éves gyermek számára. Tudjuk, hogy gondolkodása kezdetben cselekvésbe ágyazott, majd szemlélethez kötött.

A hitoktató emlékezetből, arca, hangja és metakommunikációs játékával kelti életre a történetet. Akkor eredményes, ha a gyermekek szinte maguk előtt látják az eseményt, átélve a szereplők érzéseit.

Az érthetőség megkívánja, hogy a számukra ismeretlen szavakat ismertekkel cseréljük fel, vagy beleszójuk a rövid magyarázatot, de a történet lendületét ezzel nem törhetjük meg.

Minden alkalommal fejezzük be a történetet.

A szemléltetést csak szükség esetén alkalmazzuk és ezeket is korhű környezetben. Bízunk a gyermek képzeletében, csak jó minőségű eszközökkel serkentjük a gyermek fantáziáját. Lehetőséget adunk arra, hogy a jól ismert történeteket dramatizálhassák, rajzaikban, vizuális tevékenységünkben élményeiket újra átélhessék.

A Gyermekbibliák közül is csak azokat adjuk gyermekeink kezébe, amelyeknek szövegei hűek a Szentíráshoz, s illusztrációi művészi színvonalúak.

A diaképek használatánál is tudatosítjuk, hogy ezek nem fényképek az egykori történetekről, hanem egy művész rajzolta le őket.

A bibliai történetek után nem fogalmazunk meg tanulságot, amennyiben hitelesek voltunk, úgy megértik az üzenet lényegét. Attól azonban nem zárkozunk el, hogy a gyermek spontán kérdéseire, élményeire reagáljunk, s így mód nyílik arra is, hogy a történet kivetítéséről beszélgessünk az ő életükben. Természetesen elsősorban a gyermekek beszélnek, s mi kérdéseinkkel segítjük érzéseik, élményeik felszínre hozását. Amennyiben erre nem kerül sor, nem baj, mivel sokszor később, játékidőben, intimebb helyzetben kezdeményezik a beszélgetést a gyermekek.

Tapasztalataink szerint a gyermekek az Evangélium üzenetét tolmácsolják szüleiknek, s ez arra készíti a családot, hogy otthon újra együtt is felidézzék, vagy ismerkedjenek a történettel.

3.1.2. Áhítatok

A hitben élő ember számára az imádság a lélek lélegzetvétele, nélküle elerőtlenedik az ember, elhal a szív.

Gyermekeink közül kevés az, akinek első imádságát az édesanyja a kiságy mellett mondja el. Többségük az óvodapedagógustól, lelkésztől, hitoktatótól hallja ezt először.

Az óvodába érkező gyermek kezdetben kezeink összekulcsolását lesi el, később ajkainkról a szavakat is. Nem erőltetjük, de a szeretett óvodapedagógussal napokon belül együtt mondják az étkezéshez, lefekvéshez kapcsolódó rövid imákat.

Rövid időn belül pedig megkezdjük a reggeli áhítatot, amikor úgy látjuk, hogy minden gyermek megérkezett, de még nem mélyültek el a játékban.

Nagycsoportos korukra a gyermekekben belső igénnyé válik az, hogy állandó kapcsolatban álljanak az Úrral. Természetesen az Úrral való közösség sem köthető az

életkorhoz, annak szakaszaihoz, így az egyéni fejlődés figyelembevétele itt is rendkívül fontos. Az óvodapedagógus attitűdje legyen türelmes, bizalmat és biztatást sugárzó.

Az Úrtól tanult imádságot nagycsoportra tanulják meg a gyerekek, de ez is attól függ, milyen családból érkeznek és hogyan fejlődnek.

Az őszinte áhítatok jelenlévővé teszik csoportjainkban az interakciós kapcsolatot Istennel, akinek elmondhatjuk gondjainak, örömeinket, s Nála megnyugvást, vigaszt találunk. A gyermek ilyen légkörben megérzi Isten mindenhatóságát, s ennek gyümölcse későbbi életében pótolhatatlan.

Imádkozunk a gyermekek közösen megtartott születésnapján, illetve szervezett alkalmakkor. A templomlátogatás, gyülekezeti összejöveteleken való részvétel minden gyermek és családtag előtt nyitott lehetőség. Minden gyülekezeti alkalomról értesítjük a szülőket, és hívjuk, bátorítjuk őket arra, hogy gyermekeikkel együtt vegyenek részt ezeken az alkalmakon. Az óvoda nagyobb eseményeiről tájékoztatjuk a gyülekezetet,

minden gyülekezeti tagot szívesen látunk ünnepségeinken. Ezzel biztosítjuk a szülők és a fenntartó gyülekezet jó kapcsolatát.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- A tanult imádságokat önállóan tudják alkalmazni, egyesek saját szavaikkal, önállóan imádkoznak
- Az egyházi énekeket és verseket szívesen éneklük és mondják.
- Ismerik az alapvető bibliai történeteket.
- Szívesen részt vesznek az egyházi ünnepeken, gyülekezeti alkalmakon.
- Játékokban megjelennek a bibliai történetek elemei.
- Aktívan részt vesznek az áhítatokon.

3.2. Vers, mese

Anyanyelvi nevelés, a gyermek beszédképességének fejlesztése

A különböző tevékenységek során kialakult társas kapcsolatok fejlesztik a gyermeki beszédet. Lehetőséget teremtünk az ilyen kapcsolatok kialakulására.

Bekapcsolódva a tevékenységekbe mintát adunk a nyelvi formák alkalmazására, amely segítségével színesebbé válik a gyermek tevékenysége, beszéde. A szerepjáték adja a legtöbb alkalmat a gyakorlásra. A bábjátékkal lehetőséget adunk a hallgató gyermek megszólaltatására.

Remek kifejezője az érzelmeknek a hangszín és a hangerő. Közvetlen beszédfejlesztő lehetőséget kínálunk a különböző nyelvi játékokon keresztül, amelyek játékos mozgásra, cselekvésre épülnek. Ennek segítségével felismerjük és javítjuk az egyes beszédelemek fejletlenségét.

Vers, mese

A mese a gyermekek érzelmi-értelmi és erkölcsi fejlesztésének egyik legfőbb segítőtje. A szeretet, a jóság, a gyűlölet, a nagyravágyás, szerénység, összefogás, részvét, stb. elvont fogalmait, az emberi érzések viszonyait konkrét belső képi formában ismeri meg a gyermek. Azonosul a szereplővel, s éppen ebben rejlik a mesék érzelemnevelő, jellemformáló hatása.

Amennyiben a népi, vagy irodalmi művek válogatásánál gondolunk a heti bibliai történet üzenetére, mondanivalójuk erősítheti egymást. Természetesen sohasem keverhetjük össze a kettőt (az előadásmódban sem!), csupán a morális gondolat komplexitására gondolunk. Olyan meséket választunk, amelyeknek tanulsága, hangulata nem zavarja meg keresztyén szellemű nevelésünket.

A mesélés, verselés és mondókázás a gyermekek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme, így nevelésünkben e terület a mindennapok állandó részeként jelenik meg.

CÉLJA

- Az anyanyelv megismertetésén, az irodalmi érdeklődés felkeltésén túl a változatos irodalmi élmények közvetítése.
- A gyermekek érzelmi és értelmi fejlődésének elősegítése, erkölcsi ítéletalkotásuk megalapozása.

FELADATA

- A nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetése.
- Helyes nyelvhasználattal, mondatszerkesztéssel a biztonságos önkifejezés megalapozása.
- A beszédértés és beszédprodukció megfelelő szintű elsajátítása és használata.
- Nyelvi fejlesztés az irodalmi művek által.
- A korosztálynak megfelelő irodalmi élmények nyújtásával az irodalmi érdeklődés felkeltése.
- A báb pozitív személyiségfejlesztő hatásával a társas viszonyok alakítása, a gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése.

Forrásaink elsősorban a magyar népmese, vers, mondókagyűjtemények, de az irodalmi igényesség figyelembe vételével kortárs magyar írók, költők műveivel is megismertetjük a gyermekeket. A versekkel kapcsolatosan különbséget teszünk a megtanulandó és a hallgatásra szánt versek között.

3-4 évesek tudjanak 8-10 mondókát, verset, mesét, ezek legyenek

- hintáztatók, höcögtetők, lovagoltatók
- rövid, rögtönzött történetek
- halmozó láncmesék
- az állatok beszédének dramatizálása
- egyszerű állatmesék.

4-5 évesek tanuljanak meg 10-12 mondókát, verset, amelyek

- népi mondókák
- halandzsa szövegű kiolvasók
- vidám, humoros szövegű versek
- magyar költők ritmusélményt nyújtó versei.

Ebben a korban a meseanyagok

- állatmesékből
- egyszerű szerkezetű tündérmesékből
- óvodapedagógusok történeteiből

- refrénekekkel tagolt verses mesékből állítjuk össze.

5-6-7 évesek tudjanak 12-14 mondókát, verset, ezek

- népi mondókák
- kiolvasók
- találós kérdések
- lírai versek

Meséik, történeteik a tágabb környezetről is szólnak

- erdei állatok élete
- család, gyermekek világa
- bonyodalmasabb, tréfás állatmesék
- tündérmesék
- folytatásos meseregények

Csoportszobáinkban hangulatos mesesarkokat igyekszünk kialakítani. Ehhez az igényesen válogatott mesekönyveket csoportonként, folyamatosan biztosítunk, előnyben részesítve magyar népmeséket. Az eszközök, könyvek, bábok, gyermekméretű bábparaván a gyermek számára könnyen elérhető helyen találhatóak. Lehetőséget adunk arra, hogy otthonról behozhassák az óvodába kedvenc mesekönyvüket és a megfelelő irodalmi élményt nyújtó meséiket társaikkal megoszthassák. Az óvodán kívül szerzett élményeket sem tiltjuk ki az óvodai életből - televízió, lemez, videó, stb.- ha az irodalmi értéket közvetít.

Alapfeltételnek tartjuk a megfelelő érzelmi légkör, az azonosulást, átélést segítő atmoszféra megteremtését. A gyermekek legyenek egymásra is tekintettel, ne zavarják társaikat mesehallgatás közben. A meseszignál megszólalása segíti a mesehallgatáshoz szükséges lelki hangulat előkészítését.

Előadásmódunkban törekszünk a szeretetteljes, érthető, könnyen követhető, kellemes beszédmódra és a helyes artikulációra.

A gyermekek életkorának, értelmi szintjének, nyelvi fejlettségének és érdeklődésének megfelelő beszédhelyzeteket teremtünk. Alkalmat adunk arra, hogy a gyermekek eljátsszák, elmondják, elbábozzák, ábrázolják kedvelt meséiket. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy az általuk kitalált történeteket elmondják, vagy a már ismertek cselekményét tovább szöjék, befejezzék.

A bábozásra alkalmas mesék kiválasztásának szempontjai

- rövidek,
- kevés szereplősek,
- könnyen és gyorsan kivitelezhetőek legyenek.

A mesék bábjátékkal is történő megjelenítését ajánljuk óvodapedagógusainknak. A bábozás útján olyan eszméket tolmácsolunk, amelyek a különböző nyelvi készségek, képességek elsajátítása által a gyermek személyiségének fejlődését, és maximális kibontakozását szolgálják. A mese többszöri meghallgatása és az óvodapedagógus bábjátékának hatására a gyerekek képesek először segítséggel, majd önállóan is eljátszani az ismert mesét. A vers felidézéséhez szükséges gyakorlást játékosá, vonzóvá teszi a báb. Ez kiemelten igaz párbeszédese, cselekményes versek esetében.

A báb és az anyanyelv kapcsolata

A bábozás egyik lényeges eleme a beszéd, így nagyon sok fogalmat, kifejezést gyakorolhat a gyermek. A fejlesztés szempontjából nagy jelentősége van a hangulatutánzásnak és a különböző érzelmi állapotok kifejezésének hanglejtéssel, hangszínnel és a beszédgyorsasággal. A gyermek kifejezheti, átélheti, eljátszhatja saját érzéseit, érzelmeit. A mese nyelvi eszközeit gyakorolja, fogalomköre bővül, a megjelenített cselekvéseket megfogalmazza, tulajdonságokat megjeleníti, szókinccse bővül. Kérdő, felkiáltó, felszólító mondatokat gyakorol.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek beszéde jól érthető, beszédtempójuk, beszédritmusuk megfelelő.
- Szívesen beszélnek összetett mondatokban, életkoruknak megfelelő szókinccsel.
- Mesét, verset szívesen hallgatnak és mondanak, azokat szívesen elbábozzák, dramatizálják.
- A hallott irodalmi élmények tevékenységeikben megnyilvánulnak.
- Tartalom, hangzás, hangulat, érzelem és alkalom egységében kezdik felfogni a mondott, hallott vers témáját, költői képeit.

3.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az éneklés, a hangszerek hangja Istentől való ajándékok. A keresztyén ember számára az egyházi ének egyúttal olyan imádság, amely Istent magasztalja.

Énekelni mindig lehet, amikor arra belső indítást érzünk. Keresztyén énekeink tanítását azonban nem a népi gyermekdalokkal együtt tanítjuk meg, hanem erre külön alkalmat teremtünk. Ezen énekek kiválasztásánál éppen úgy követelmény a hangterjedelem figyelembevétele, mint más gyermekdaloknál, valamint a dallam és szöveg globális élménynyújtása. Óvodapedagógusaink gyakran énekelnek a gyerekeknek olyan zsoltárokat, dicséreteket, amelyek nem kerülnek megtanulásra, de szövegüknél és dallamuknál fogva mégis magával ragadóak. A felnőtt példája, zenei ízlése befolyásolja a gyermek zenéhez való viszonyát.

A tanulási időszakban vigyázunk a halk éneklésre, s a pontatlan dallamot azonnal javítjuk, nehogy rosszul rögződjön. Amennyiben a gyermekek már jól tudják az éneket, hangszerrel is kísérhetjük. Ez azonban soha sem nyomhatja el hangjukat.

Ritkán a gépi zene is alkalmas lehet zenei élmények nyújtására, de az élőzenét, a közös éneklés örömét nem pótolhatja.

Mint minden területen itt is gondolunk arra, hogy a művészeti tevékenységeket nem célszerű egymástól elválasztani. A bibliai történet ábrázolásra, dramatizálásra, zenélésre ösztönözhet, és ezeknek lehetőséget mindig biztosítunk.

A legfontosabb a közös éneklés örömeinek felfedezése és megszerettetése.

CÉLJA

- Örömteli és élménygazdag közös ének-zenei tevékenységek által a gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, zenei ízlésének formálása, esztétikai fogékonyságának alakítása és harmonikus mozgásfejlődésének elősegítése.

FELADATA

- A környezet hangjainak, zörejeinek megfigyelésével, énekkel, zenével, énekes játékokkal, gyermektáncsal a gyermekek éneklési kedvének felkeltése, zenei fogékonyságának alapozása, zenei képességeik fejlesztése és az ehhez szükséges feltételek megteremtése.

- A közös éneklés, mondókázás, népi játék és népi gyermektánc segítségével az együttes élmény biztosítása, közös mozgás, játékos jókedv megteremtése és a zenei anyanyelvi örökség megőrzése.

A kisgyermek első zenei élményeit a családjában éli át. A fejlesztés szempontjából figyelembe vesszük, hogy a gyermek hall-e a családjában gyermekdalokat, mondókákat, számára érthető különböző zenei anyagokat. A család az óvodai, zenei neveléssel együttműködve segítheti a gyermek zenei fogékonyságának megalapozását. Óvodánk ennek érdekében hirdetőtáblán kiteszi,

valamint az óvoda honlapján is hozzáférhetővé teszi az aktuális kis mondókákat, dalokat, melyeket így a gyermek otthon, a szüleivel is gyakorolhat.

Zenei nevelésünk során megpróbáljuk kellő motiválással a gyermekek figyelmét ráirányítani a környezetünk hangjainak szépségére, érdekességére. Kialakíthatjuk így a rácsodálkozás és pozitív érzelmi viszonyulás örömeit. Ennek érdekében nap, mint nap megteremtjük annak lehetőségét, hogy a szűkebb és tágabb környezetünkben, így a természetben is közösen felfedezzük és utánozhassuk az állatok, természeti jelenségek, tárgyak hangjait. Ehhez az óvodapedagógus zenei érzékenysége, kifinomultsága is szükséges.

Énekeinket és hangszeres előadásainkat szívesen hallgatják, melyek utánzásra inspirálják őket. Dalokkal, mondókákkal, népi játékokkal, népi gyermektáncokkal kialakítjuk az együttjátszás, mondókázás, éneklés, mozgás örömeit, formálva így a gyermekek közösségi szellemét is. A helyi zenei, kulturális szokásaink (színházlátogatás, gyermekek hangszeres előadásai, stb.) hozzájárulnak a zenei nevelésünk színesítéséhez.

A zenei anyagokat igényesen válogatjuk az évszakok sajátosságaihoz igazítva a gyermekek életkori sajátosságainak, fejlettségének megfelelően.

A kisebbeknél a legfontosabbnak tartjuk az érzelmi biztonság megteremtését. Az emocionális kapcsolat kialakítását segítjük az ölbéli játékokkal, höcöggetőkkel, lovagoltatókkal, csiklandókkal, tenyérjátékokkal. A játékos mozdulatokkal feloldjuk a gyermekek feszültségét, pozitív hatást gyakorolva így a beszoktatás időszakára. A spontán dalolgatás és mondókázás alkalmával, érzékeltetjük az egyenletes lüktetést, illetve megteremtjük annak gyakorlásának lehetőségét. Megtanulnak 5-8 mondókát,

2/4-es ütemű s-m, s-m-d, l-s-m, m-r-d, s-m-r-d, d-l-s hangkészletű dalokat, melyek negyed és páros nyolcad ritmusúak. Megismerkednek a zenei alapfogalmakkal (halkhangos, gyors-lassú, magas-mély) és különböző hangszerekkel.

A nagyobbak megtanulnak 4-10 új mondókát, 15-18 gyermekdalt, melyek hangkészlete m-r-d-l, l-s-m-r-d, r-d-l-s-val bővül. Ők már az egyenletes lüktetés mellett érzékelik a dalritmust. Képesek bonyolultabb énekes játékok játszására, (kapuzók, sorgyarapítók, párcserélők, stb.), melyben különböző térformák jelenhetnek meg (kör, duplakör, csiga, hullámvonal). Gyakran énekelnek önállóan is. A zenei fogalmakat differenciáltabban érzékelik és a hangszerekkel továbbra is ismerkednek.

A közös ének-zenei tevékenységeink az örömforráson túl, képességfejlesztő hatást is gyakorolnak. Fejlődik hallásuk, ritmusérzékelésük, mozgásuk, melyek az anyanyelvi nevelést is befolyásolják, és megalapozzák az írás –olvasás tanulást.

A gyermek hallásfejlődését kedvezően alakíthatjuk a megfelelő hangkészletű hangterjedelmű és hangmagasságú dalokkal, valamint zenei játékokkal (pl. visszhangjáték) és a sokszori ismétléssel. A mondókák, dalok ritmusával fejlesztjük a gyermekek ritmusérzékelését, hatását fokozhatjuk kitalált játékos mozdulatokkal. Dalos játékaink, népi gyermektánc anyagaink összerendezettebbé és harmonikusabbá teszik a gyermekek mozgását, ezért középső csoporttól, heti egy alkalommal, néptáncpedagógus közreműködésével néptánc foglalkozáson vesznek részt a óvodásaink.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- A gyermekek felismerik és megkülönböztetik a környezetünkben található hangokat.
- Felfedezik és igényükké válik a hangok szépsége és zenei harmóniája.
- Önállóan és örömmel kezdeményeznek dalokat, mondókákat, játszanak dalos játékokat.
- Egyedül is tudnak tisztán énekelni, dallamotívumot visszaénekelni.
- Meg tudják különböztetni az egyenletes lüktetést és a dalritmust egymástól, megismerkednek a 2/4-es lüktetéssel.
- Ismerik, és megfelelően alkalmazzák a zenei fogalompárokat.
  - halk-hangos
  - magas-mély
  - gyors-lassú

3.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Gyermekkorban az érzéki megismerése a főszerep, s főként képekben fogja fel a világot. Rendszerint hároméves kora körül rájön, hogy az így kialakult képzeleti kivetíthetőek. A világ képi megismerése a személyiségfejlesztés fontos eszköze, így mindent el kell követnünk, hogy a vizuális élmények ne kerüljék el a gyermekeket, s hogy ezekre ábrázoló- kifejező formában válaszoljon.

Pszichológiai vizsgálatok igazolják, hogy a gyermek látása nem csupán a szem működésén alapul. Az érdeklődés, a motiváció, a jó légkör befolyásolja azt, hogy környezetünkből mit veszünk észre. Szorongásos helyzetben az emberi agy kevesebbet enged be, mint oldott légkörben, intenzív befogadó készséggel, ráhangolódással. Ebből következik, hogy csak szeretetteljes légkörben lehet alkotni, önmagunkat kreatívan kifejezni, s a felnőtt közreműködése, segítsége is szükséges ahhoz, hogy megtanulja a gyermek észrevenni az Isten által teremtett természet és az ember harmóniájában azt, ami gyönyörködtető, ami esztétikus.

Az ábrázoló tevékenység legfőbb feltétele, hogy minél több alkalmat adjunk az élményszerzésre. Ez nem csupán abból áll, hogy kirándulni megyünk, Bibliai történeteket mondunk, mesélünk, hanem főként abból, hogy figyelmüket ráirányítjuk a jelenségekre. A tevékenységünkhöz szorosan hozzátartozik, hogy élményszerűen ismertetjük meg a gyermekkel a szín- és formavilágot, az ábrázoláshoz, mintázáshoz, kézimunkához szükséges eszközök tárházát és használatának módját, az anyagok természetét, a technikákat, amelyekkel kifejezhetik elképzeléseiket, érzelmeiket, vágyaikat, élményeiket és gondolataikat.

Az ábrázoló tevékenységeknek az egész nap folyamán megteremtjük a feltételeit. Minden ehhez szükséges eszköz a gyermekek számára elérhető. Az anyagok kombinálására szükség szerint mintát adunk, de a továbbiakban már nem befolyásoljuk a munkát. A tevékenységben a folyamatra, az ötletességre, eredetiségre és az önállóságra helyezzük a hangsúlyt, és nem a végterméket minősítjük. Amennyiben alkotásaikkal másoknak is örömet szereznek (ajándékozás, kiállítások), motiváltságuk nő.

A művészi alkotásokkal való ismerkedés esztétikai fogékonyságukat fejleszti, ezért kihasználjuk városunk adottságait életkoruknak megfelelően.(múzeumok, képtárak, időszakos kiállítások, köztéri szobrok, emlékművek)

CÉLJA

- A személyiségfejlesztés megvalósítása a gyermekek aktivitásából fakadó játékos tevékenységek által, a gyermeki élmények és tapasztalatok képi, szabad önkifejezésére építve.
- A gyermekek tér-, forma- és színeképzetének gazdagítása a természet szépségei által, az esztétikai befogadáshoz szükséges készségek és helyes ítéletek kialakítása, alkotói képességek megalapozása.

FELADATA

- A gyermek környezete iránti esztétikai érzékenységének kialakítása.
- A 3-7 éves korban tervezhető alkotó - alakító tevékenységek tartalmának, minőségének fejlesztése.
- Ábrázolási, alkotási kedv ébresztése és fenntartása.

Az ábrázoló tevékenységek lehetőségei

A gyermekek megismerhetik a tevékenységükhöz használható eszközök és anyagok tulajdonságait és a velük való bánásmódot, azok biztonságos kezelését egyenként megtanítjuk nekik. A gyermekek kreatív fantáziájukat sokszínű, érdekes, ábrázoló tevékenységekben bontakoztathatják ki. (pl.: agyagozás, szövés, fonás, varrás, batikolás, origamizás, stb.). Mű- és népművészeti alkotásokkal is ismerkedhetnek. Lehetővé tesszük, hogy mind azt a „kincset”, amit a gyermekek a természetben gyűjtöttek, alkotó- alakító tevékenységükhöz felhasználhassák.

A kisebb gyermekek ismerkedhetnek az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés lehetőségeivel. Firkálhatnak, rajzolhatnak, mintázhatnak. Megtervezzük a képalakító tevékenységek technikáját, eszközeit. Törekszünk az esztétikum iránti igényesség és értékelő képesség kialakítására, együttesen gyönyörködve a saját, a mű-, illetve a népművészeti alkotásokban. Tetszés szerint részt vehetnek a plasztikai alakításban is. A gyurmát vagy agyagot nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve,

simítva, sodorva, mélyítve, tépegetve, karcolva, stb. formázhatják. Az építés során megismerkedhetnek a különböző tárgyak formáival, alakzataival, tulajdonságaival. Később folyamatosan kihasználják a téli lehetőségeket is.

A nagyobb gyermekek alkotó-alakító tevékenységét újabb technikák megismertetésével bővítjük. A gyermekeknek mindig lehetőségük és alkalmuk van az élményeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szabad téma választására. Folyamatosan olyan élményekhez juttatjuk a gyermekeket, amelyeket megfigyelések, tevékenységek, vizsgálatok alapján szerezhettek, így elősegítve a környezetesztétikai érzékenység formálását. A képalakítás megjelenik festéssel, zsírkrétával, ceruzával, filctollal, pasztellkrétával, papírragasztással, agyagba, illetve homokba karcollással, nyomattal, metszettel, a természetes anyagok felhasználásával. Segítjük a gyermekek befogadó és alkotó képességeinek fejlesztését, megteremtjük a feltételeit annak, hogy az egyszerű odafordulástól az ámuló rácsodálkozásig jussanak el.

Rajzaikban megjelenik az emberábrázolás, környezet, tárgyak, cselekmények saját elképzelés alapján, majd később a saját élményeken alapuló témákban a mesék, versek, énekes játékok, ünnepek, közös élmények eseményábrázolásai is.

A gyermekek természetes és más anyagok felhasználásával ajándékokat is készíthetnek, mellyel átélik az ajándékozás örömét. Bevonhatják szüleiket az alkotó-alakító munkához szükséges anyagok gyűjtésébe, az óvoda szépítésébe, otthonos kialakításába.

A gyermekek munkáit folyamatosan megtekinthetik társaik és a szülők az óvoda folyosóján. A gyermekek a kiállított alkotásokat megismerik, kisebb csoportokban többször megnézik.

Hetente több alkalommal szervezünk irányított, mikrocsoportos, kötetlen formájú tevékenységet. Az egyéni segítségnyújtás érdekében egyszerre csak 5-6 gyermek vesz részt a tevékenységben.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- Képalakításban egyéni módon, biztonsággal jelenítik meg az ismereteiket, gondolataikat, szűkebb és tágabb környezetükből származó élményeiket, elképzeléseiket.
- Örömmel, saját kezdeményezésükre is ábrázolnak.
- Örülnek alkotásuknak, a közösen elkészített kompozíciónak.

- Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról, és elfogadják mások véleményét. Saját és társaik munkájának reális értékelésére képesek.
- A gyermekek önállóan tudnak választani a megismert és elsajátított ábrázoló technikák közül, és a természet kincseit felhasználva tudják céljukat kreatívan megvalósítani.
- Munkáik egyéniek, részletezőek.
- Téralkításban, építésben bátrak, ötletesek, együttműködők.
- Meglátják környezetükben az esztétikai értékeket, és megismerik a magyar népművészet jellemző jegyeit.
- Ceruzafogásuk biztos.
- Ügyelnek munkájuk és környezetük tisztaságára.

3.5. Mozgás

Óvodai nevelésünk során nagyon fontosnak tartjuk a test megbecsülését. „*Nem tudjátok-é, hogy ti Isten temploma vagytok, és az Isten Lelke lakozik bennetek?*” (I. Kor. 3.16.)

Ebből adódnak óvodai testi nevelésünk céljai és feladatai:

CÉLJA

- A mozgás megszerettetése, mozgáskedv fenntartása
- Az óvodáskorú gyermekek szervezetének, testi képességeinek sokoldalú, arányos fejlesztése.

FELADATA

- A gyermekek mozgásigényének kielégítése, ezzel együtt harmonikus, összerendezett mozgásfejlesztés.
- A motoros képességek fejlesztése:
  - kondicionális képességek (erő, gyorsaság, állóképesség)

- koordinációs képességek (egyensúlyérzék, téri tájékozódó képesség, kinezetikus differenciáló képesség, reagálási képesség)
- a testséma fejlesztése, a testrészek megismerése
- a nagy és finommozgások, az érzékelés, a formaállandóság fejlesztése.
- A tevékenységhez élmény, megfelelő idő, hely, eszköz biztosítása.
- A személyiség akarat tényezőinek alakítása.
- Ügyesség, alkalmazkodóképesség, tolerancia és kudarctűrő képesség fejlesztése.

A mozgás sokoldalú tevékenység, jelen van a szervezett foglalkozáson, a mindennapos mozgáson túl a játékban, a különböző nevelési területeken, valamint a gondozási és önkiszolgáló tevékenységben.

A mozgásfejlesztés lehetőségei

- hetirend szerinti kötött mozgásos tevékenység
- mindennapos szervezett és szabad mozgás
- játékidőben történő mozgásfejlesztés

A mozgásos feladatok, mozgásos játékok tervezésénél figyelembe vesszük a csoportok nemek szerinti összetételét, életkori sajátosságát, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjét. A mozgást, mint életkori sajátosságot a nap folyamán bármikor és bárhol kihasználjuk. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekeket olyan mozgásingerek ériék, amelyek az optimális fejlődésüket eredményezik.

Hetirend szerinti kötött mozgásos tevékenységek

A tevékenységeken főként a kondicionális és koordinációs képességek, a testséma, az oldaliság (karszalaggal), az én-kép fejlesztését segítő mozgásokat, mozgásos játékokat végzünk. A tornaszobában, illetve a szabadban is végezzük ezeket a szervezett mozgásokat, mozgásos játékokat. A fokozatosság elvét vesszük figyelembe. A néhány perces bemelegítést (mely történhet zenére is) követik az előkészítő gyakorlatok, a rávezető eljárások, melyekkel a főgyakorlatokat, játékos mozgásokat készítjük elő. Ezt követi (de lehet a foglalkozás folyamán bárhol) a játék, amely során játékos formában begyakorolják a tanult mozgásokat. Az életkori sajátosságnak megfelelően állítjuk össze a mozgásanyagot, hogy örömet leljenek benne, szívesen végezzék. Sokszor használunk

labdát, kéziszereket, amelyeknek tulajdonságait megismerik a gyermekek, és fejlesztik finommotorikájukat is.

A fejlettségtől függően minden gyermeknek biztosítjuk a megfelelő gyakorlati időt, örömteli, önálló mozgást. Hangosan, egyértelműen, röviden és érthetően magyarázzuk el a feladatokat, óvónői bemutatással, vagy ügyesebb gyermek általi bemutattatással tesszük érthetővé, szemléletessé a mozgásokat, a játék módját, a szabályokat.

Kisebb gyermekeknél a nagymozgások fejlesztése a fontos. Ebben a korban tökéletesedik tovább a járás, finomodik a futás. Fontosnak tartjuk a testséma fejlesztését, a testrészek megismerését, amely elengedhetetlenül szükséges az én-kép kialakulásához. A testrészekkel való ismerkedés során a térirányok is bekapcsolódnak a megismerés folyamatába. A testrészek mozgatásával, megérintésével, behatárolásával és megnevezése közben szerzett tapasztalatokkal teljesedik ki a gyermekek testtérképe. Megismerkednek különböző járás, futás, támasz-, egyensúlygyakorlatokkal, gyakorolják a különböző függéseket, megismertetjük őket a labdával, a velük végezhető játékos mozgásokkal. Fontosak a szem-kéz, szem-láb koordinációs gyakorlatok (labdajátékok, járások, futások vonalak, tornaszerek között). A különböző alakban történő járás, futásgyakorlatokkal, a különböző alakzatok végigjárásával, bekerítésével a gyermekek alaklátását, formaállóságát fejlesztjük.

A nagyobb gyermekek a nagymozgásokat már egyre pontosabban, koncentráltabban végzik. A finomabb, apróbb mozzanatok segítik a nagymozgások tökéletesítését. A nagymozgások bővülnek a különböző ugrásokkal, gurulóátfordulással, pontosabb szem-kéz, szem-láb koordinációt igénylő gyakorlatokkal (felugrások, célba ugrások, dobások). A változatos dobásokkal, sávokban, vonalon történő eszközmozgatással, egyensúlyozó játékokkal bővítjük térérzékelésüket. Az eszköz használata, a támaszgyakorlatok segítik a kéz fogóizmainak erősítését. A gyermekek terhelhetősége nagyobb, erő, állóképessége, gyorsasága jobban fejlődik. Elsajátítják a biztonságos mozgáshoz szükséges szabályokat, megtanulnak egymáshoz alkalmazkodni, tapasztalatokat gyűjtenek. A játékban versenyjátékokat is játszunk, amelyekkel a közösségi érzésüket fejlesztjük és segítjük az egészséges versenyszellem, az önfegyelem, és a figyelem megerősödését.

A mozgásos tevékenységek szervezése során óvodapedagógusaink alkalmazzák az **MAGYAR MOZGÁSKOTTA MÓDSZERT** is. A módszer a bonyolult szabályozást feltételező mozgásokat, a gyermeki fejlettséghez igazodó egyszerű elemekre bontja,

melyeket a gyermeki fantáziához közel álló szimbólumokkal jelöl. A nyuszik, mókusok, virágok által kottaszerűen megjelenített, algoritmizált mozgásprogram elemeinek változatos gyakorlásával, és tervszerű egymásra építésével, mint élvezetes játékkal észrevétlenül fejlődik a gyermekek figyelve, stabil ismereteket szereznek környezetükről, testükről, felfedezik a teret és az időt, miközben mozgásszabályozásuk magas szintre fejlődik.

Mindennapos szervezett és szabad mozgás

Az időjárástól függően legtöbbször kint, rossz idő esetén a csoportszobában, végezzük. A játékot, a játékosságot alkalmazzuk alapvető eszközként. Úgy állítjuk össze a néhány perc anyagát, hogy felfrissülést, edzést, igazi örömet jelentsen a gyermekek számára.

A nap bármely részében és bárhol megszervezhető. Ha olyan helyen sétálunk, ahol a különböző mozgásformák gyakorlására lehetőség van, azt ki is használjuk.

Játékidőben történő mozgásfejlesztés

A játék során (kint, illetve bent) igyekszünk megfelelő helyet, időt, eszközt, élményt biztosítani a mozgásra, gyakorlásukra, mozgásos játékok játszására.

Sokféle tornaszer áll gyermekeink rendelkezésére. Bent a különböző módon variálható, hordozható fa tornaszer, kint a stabilan rögzített fából készült fejlesztő játérendszer. Ezek az eszközök elsősorban a nagymozgások fejlesztését szolgálják, rajtuk változatosan, önállóan gyakorolhatják a mozgásokat (mászás, függés, átfordulás, egyensúlyozás, lengés, ritmikus mozdulatok). A szereken korlátozás nélkül, bátorság szerint hagyjuk kísérletezni a gyermekeket, állandó felügyelet mellett. Ezen mozgások gyakorlásával biztonságosabban, balesetmentesen igazodnak el a nagy térben, használják az eszközöket. A különböző talajú udvarunk (gumilap, műfü) is sok edzési lehetőséget kínál. Sokat vagyunk a szabadban, gyűjtünk, tapasztalunk, megfigyelünk. A szabad levegőn végezhető érzékelő, észlelő játékok segítik a finommotorika fejlődését, a szem- kéz koordináció fejlesztését, de erre a csoportszobai játékok során is sok lehetőség van (rajz, festés, gyurmázás, puzzle, gyöngyfűzés, hajtogatás, stb.). Ezek gyakorlására az egész nap folyamán lehetőséget biztosítunk.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- Igénylik, szeretik a mozgást.
- Tudnak környezetükben tájékozódni, ismerik az irányokat.
- Kialakul testsémájuk, oldaliságuk.
- Biztonságosan, koordináltan mozognak, tudják mozgásukat irányítani.
- A gyermekek nagymozgása, finommozgása, egyensúlyérzékelése, összerendezett mozgásuk harmonikus.
- Betartják a szabályokat, kialakul egészséges versenyszellemük.
- Önfegyelmük, figyelmük megerősödik.

3.6. Külső világ tevékeny megismerése

3.6.1. Környezet megismerésére nevelés

A környezet megismerésére nevelés fontos alkotó eleme óvodai nevelésünknek. A Biblia tanítását alapul véve a Föld és a világ Isten teremtménye. Isten lakóhelyül rendezte be a Földet. A teremtéstörténet refrénje és zárómondata „...és látta Isten, hogy minden, amit alkotott, igen jó.”(I.Mózes 1:31) tömören megfogalmazza és megadja a legfontosabb célunkat és feladatunkat az óvodában.

Az óvodáskorú gyermek az őt körülvevő világba kitágult szemekkel néz. Minden érdeklő, aktív módon kapcsolatot keres minden dologgal. A gyermek természetében rejlik ez a nyitottság, mely fogékonyá teszi őt a teremtés csodái iránt. Ez az alap amire építhetünk.

CÉLJA

- Aktivitáson és kíváncsiságon alapuló tapasztalatszerzés, a gyermekek rácsodálkoztatása a teremtett világ szépségére.
- Feladattudat felébresztése a teremtett világ felé, hogy becsüljük meg, ápoljuk azt, mivel Isten az emberre feladatot bízott, őrizzük és gondozzuk a Földet és az élővilágot.

FELADATA

- Olyan helyzetek teremtése, amelyben az élményszerzés, tapasztalás és tevékenykedés közben ok-okozati összefüggések megláttatására is sor kerül.
- A spontán helyzetek kihasználása, amelyben építünk a gyerekek érdeklődésére, hatunk érzelmeikre, értelmükre.
- Az élőlények és az élettelen dolgok iránti tisztelet megalapozása, a természetvédelem, a környezetvédelem fontosságának hangsúlyozása.
- Megfelelő alkalom, idő, hely, eszköz biztosítása a tapasztalat-, ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- A gyermekek önálló véleményalkotásának, döntési képességének fejlesztése a kortárskapcsolatok és a környezetalakítás terén.

A **természeti környezet** megismerésére nevelés színterévé alakítjuk óvodánk közelebbi és távolabbi környezetét. Így a megismeréséből, megfigyeléséből, személyes tapasztalataiból tud a gyermek legtöbbet meríteni. Feladataink megvalósításában ez sokkal hatékonyabb, mint a didaktikus feldolgozás. Cselekedtetéssel gyarapodhatnak ismereteik, mert - bármilyen kicsi is a gyermek, - megtalálhatja azt a kört amit észlelhet, megfigyelhet, gondozhat, rendben tarthat. Eközben tudatosodik benne, hogy ő is tud vigyázni környezetére, bogarakra, állatokra, növényekre.

A környezetünkhöz fűződő pozitív kapcsolat kialakításához elengedhetetlen, hogy minél többet legyünk a természetben, és ebből minél többet vigyünk be közvetlen nevelési környezetünkbe. A természet kincseit, üres csigaházakat, köveket, lehullott faleveleket, terméseket, színes madártollakat, szép formájú kavicsokat gyűjtünk, s e közben gyermekeink tapasztalatot szereznek a természeti környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól is.

A teremtett dolgoknak sokféle segítségre van szükségük a fennmaradáshoz. A növények, állatok életének megismerésekor a gyermekek ismereteket szereznek, melyik fajnak, milyen segítséget kell nyújtanunk. Mivel óvodánk nagyon kicsi udvarral rendelkezik, így itt nagyon kevés a lehetőségünk a természeti környezet megismerésére. Ugyanakkor Szeged város rendelkezik egy csodálatos Vadasparkkal, ahol évek óta rendszeres, kidolgozott programmal segítik a különböző korosztályú gyermekek környezetismereti tapasztalatszerzését. A mi óvodánk is így bővíti lehetőségeit, a Vadaspark tematikájából minden csoport saját képességei, fejlettségi szintje, érdeklődése szerint kapcsolódhat be a foglalkozásokba.

A természetvédelem - környezetvédelem hitünkéből adódó feladat. A „Globálisan gondolkodni - lokálisan cselekedni” - alapelv érvényesül munkánkban, ahol a saját környezetünk iránt kell pozitív érzelmeket kiváltani. Magatartásunkban a környezetre figyelésnek mindennapossá kell válnia. Ennek a szokásnak a kialakítását már kicsi korban el lehet kezdeni. Elsősorban olyan tevékenységeket szervezünk, amihez a gyermekek aktív együttműködésére van szükség. Abból indulunk ki, hogy a gyermekek befolyásolják szüleik környezeti szokásait, amit óvodában tapasztal, elkezd otthon is terjeszteni.

Társadalmi környezetünk a gyermekekhez legközelebb álló egysége a család. Hangsúlyozzuk, hogy mivel Isten szeret minket, születésünk után nem kell egyedül élnünk, magányosnak lennünk, szülőket adott nekünk, akik gondoskodnak rólunk, szeretettel irányítják növekedésünket. Feladatunk, hogy figyelmüket ráirányítsuk arra, hogy a családban mindenkinek megvan a maga feladata, szerepe, mindenkinek aktívan részt kell vennie a családi életben. Rá kell vezetnünk őket a családtagok elfogadására, a szülők tiszteletére (amint a tízparancsolatban is benne foglaltatik), és hogy tudjon hálát adni értük.

Ezt bővítjük tágabb társadalmi környezetük értékeinek felfedeztetésével. Kiegészül Isten családjának, az Egyháznak, gyülekezetnek megismertetésével, elfogadtatásával, pozitív érzelmi kapcsolat kialakításával (templomlátogatás, alkalmakon való részvétel, stb.).

A környezet megismerésére nevelés az alábbi témakörökön keresztül valósul meg

- évszakok, napszakok: időjárás és jelenségei, öltözködés, gyümölcsök, zöldségek, virágok,
- testünk, érzékszerveink,
- közlekedés,
- óvoda és környéke, városunk,
- anyagok és tulajdonságaik,
- család,
- állatok,
- színek,
- felnőttek munkája, foglalkozások.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- Ismerik lakásuk címét, óvodájuk nevét, szülei nevét és foglalkozását.
- Az elemi közlekedési szabályokat ismerik, és azokat betartják.
- Környezetük színeit, azok árnyalatait felismerik és megnevezik.
- Környezetükben lévő jelenségek ok-okozati összefüggéseit, azonosságait, különbségeit észre veszik.
- A számos növényt, állatot felismernek, azokat halmazokba sorolják.
(pl.: háziállat - vadállat, emlős - madár - rovar, zöldség - gyümölcs)
- Környezetükkel kapcsolatos fogalmakat ismerik és használják.
- Az őket körülvevő természetre, környezetre vigyáznak, a fenntarthatóság szemlélete megjelenik gondolkodásukban.

3.6.2. Matematikai tapasztalatok szerzése

CÉLJA

- Kreatív gyermekek nevelése, akik a környezet megismerése során szerzett matematikai jellegű tapasztalataikat és ismereteiket képesek tevékenységeikben és mindennapjaikban alkalmazni. Játékos szituációkban alakul ítélőképességük, fejlődik tér-, sík-, és mennyiség szemléletük, felismerik az alak, mennyiségbeli, nagyságbeli és téri viszonyokat.

FELADATA

- A matematikai tapasztalatok, képességek megszerzéséhez a feltételek biztosítása.
- Az önálló problémamegoldás iránti igény kialakítása.
- A gyermeki kíváncsiság fenntartása.

A matematikai tapasztalatszerzés lehetősége a legtöbb óvodai tevékenységben jelen van. Tevékenységeink során figyelembe vesszük a komplexitás adta lehetőségeket, - amilyen játékba, vagy tevékenységbe csak lehet, becsempésszük a matematikai tapasztalatszerzést is. A gyermekeket körülvevő környező valóság mennyiségi és térbeli viszonyai, formái a természetes napi szituációkban megfigyelhetőek. Tevékenykedés közben a megismerő képességeket (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, problémameglátás és megoldás) fejlesztjük.

Az óvodába kerülés kezdetén megismerjük a gyermekek aktivitását, érdeklődését, felmérjük képességeiket, motiváltságukat.

3-4 éves korban is adunk a gyermeknek matematikai ismereteket, de játékaikba, mindennapi tevékenységeikbe ágyazva használjuk a matematikai fogalmakat.

4 éves kortól irányítottabb a matematikai képességek fejlesztése, amely játékos cselekedtetés, egyéni és csoportos formában történik. Igyekszünk minden érzékszervüket bevonni a tapasztalatszerzésbe. A foglalkozáshoz szükséges eszközök a gyermekek számára elérhető helyen vannak.

Sétáink során is sok tapasztalatot szereznek környezetünk mennyiségi és formai összefüggéseiről, s térbeli viszonyairól.

Matematikai képességeiket az alábbi témakörök alapján fejlesztjük

- halmazok képzése, összehasonlítása, bontása,
- halmazok elemeinek sorba rendezése, összemérése, becslése, párosítása,
- mennyiségek összemérése síkban és térben,
- kis számok felismerése összkép alapján,
- sorszámok,
- tapasztalatok a darabszám változásairól,
- tevékenységek tükörrel, szimmetria,
- tájékozódás síkban és térben.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- Helyesen tájékozódnak síkban, térben, időben.
- Képesek az analízis-szintézis gondolkodási műveletre.
- Számképük stabil, megbízható.
- Tudnak tízig számolni, összehasonlítani, halmazokat képezni.
- Logikai gondolkodásuk megfelelő.
- Értik és követni tudják az irányokat, illetve helyeket kifejező névtutókat (alá, fölé, közé, alatt, fölött, között, stb.).

3.6.3. Ünnepek, megemlékezések

Az ünnepek szépséget, értelmet adnak a hétköznapiaknak. A keresztyén óvodában az ünnepek az öröm, a hálaadás alkalmi gyermekeknek, felnőtteknek egyaránt. „*Hálát adok néked a népek között Uram, és zengedezek néked ...*” (Zsolt. 108, 4.)

3.6.3.1. Keresztyén ünnepek

Október 31. – Reformáció emléknapja

A protestantizmus, református vallásunk kialakulásának áttekintése élményszerűen, a gyermekek fejlettségi szintjéhez igazodva. Templomlátogatással, a gyülekezet lelkipásztorával való interaktív beszélgetéssel tesszük emlékezetessé az alkalmat.

Adventi időszak és a karácsony

Az ünnepre készülődve elkészítjük az adventi koszorúkat a gyermekekkel együtt. A gyertyák gyújtásánál mindig beszélgetünk tennivalóinkról, nem csak a külső készülődésről, amit közösen végzünk (takarítás, ajándékkészítés szüleinknek, testvéreinknek és a hiányzó gyermekeknek), hanem a lelki várakozásról, az öröm híreről is.

Tudatosítani kell a szülőknél is, hogy mi ezekben a hetekben nem drága ajándékok után rohanunk, hanem elcsendesedve, szívünkben a rosszat eltávolítva és szeretetet árasztva várjuk hálással a Messiás születésének ünnepét. Az ajándéknak értéke nem lényeges, mert ez csupán örömünk őszinte kifejeződése lehet.

Soha nem beszélünk Jézuskáról, mert őt kicsinyítő jelzővel nem illehetjük.

Minden erőnkkel azt sugározzuk, hogy a karácsonyfa a jászolban fekvő nagy ajándék nélkül - „*Ne féljete, mert Megváltó született néktek*” - csak jelkép maradna. Jézus születésével azonban világosság támadt nem csak Betlehemben, hanem az egész világon, s ezt jelképezi a gyertyafény a tündöklő karácsonyfán.

A történet feldolgozása csoportonként más és más módon történik. A közös éneklés, zene még fogékonyabbá teszi a gyermekeket az élmények befogadására. Arra azonban vigyáznunk kell, hogy az „igazi” ünnep meghitt melege a családban várjon a gyermekekre.

Az óvodában minden csoport a szülőkkel együtt ünnepel, bemutatva, elmondva, mit tanultak, mit értettek meg a Karácsony üzenetéből.

Virágvasárnap

„Áldott a Király, aki jő az Úrnak nevében.” (Luk. 19,38)

Üzenetét és örömét átéli a gyermek, ha az óvodapedagógus elmondja, hogy miként vonult be Jézus Jeruzsálembe.

El kell mondanunk, hogy Jézus királysága nem olyan, mint a földieké, akiknek a sok pénz és a hatalom a mindenük. Ő a szeretet, az igazság, a békesség és a jóság kincseibe „öltözködve” életét adja értünk úgy, hogy nem uralkodik rajtunk.

A csoportszoba virágokkal díszítése és a gyermekek virágos rajzai mind aktiválják az ünnep átélését.

Húsvét

Nagypéntek megelőzi a feltámadás ünnepét, de az örömhírré tesszük a hangsúlyt. Jézus vállalta értünk a halált, hogy legyőzze azt, s így nekünk sem kell félnünk, mert mindenk fölötte győzött Jézus. A gyermekek könnyen megértik a „győzelem” kifejezést és örömmel csillan fel szemünkben: Jézus a győztes! Érzékeltetjük a tanítványok örömét, amint találkozhatnak újra Mesterükkel. A hangsúlyt tehát a feltámadásra helyezzük, így a gyermekekben nem alakul ki félelem, s az igazságot sem torzítjuk el.

Vigyáznunk kell arra, hogy a tojást hozó nyuszt semmiképpen se hozzuk összefüggésbe megváltásunkkal. Beszélünk erről és együtt is készítünk hímes tojásokat, de erről, mint néphagyományról -a megújuló élet jelképéről- beszélünk.

Pünkösd

A mennybemenetel történeténél el kell mondanunk, hogy Jézus értünk jött a Földre és visszament az Atyához. Eltűnt ugyan a tanítványok elől, mi sem láthatjuk szemünkkel, de jelenlétét érezzük, mert Lelkével szívünkbe költözött. A lángnyelveket a gyermek fantáziájával elképzei, azt azonban nehezebb megértetni vele, hogy ez mindnyájunknak erőt ad, de a tanítványok érzésein keresztül ez is sikerrel jár.

3.6.3.2. Egyéb ünnepeink

Mikulás

A témába vágó színházi előadást szervezünk a gyermekeknek, utána pedig minden csoportba közös énekléssel, verseléssel megérkezik a Mikulás.

Farsang

Közösen teremdszítés, jelmezkészítés, vidám közösségi játékok, dalos játékok, népi táncház.

Anyák napja

Anyák napján és az évváró ünnepségen hálánk kifejezése a lényeg. Mindezt alkalomhoz illő versekkel, dramatizálással, közös énekléssel tesszük emlékezetessé. Az édesanyákat ill. a nagymamákat a gyermekek által készített ajándékokkal lepjük meg.

Gyermeknap

Óvodai szinten rendezett, tartalmas színes, vidám összejövétel, lehetőség szerint az udvaron, versenyjátékokkal, vetélkedővel, sok-sok programmal.

Születésnap, névnap

Az ünnepelt gyermek csoportos köszöntése, illetve óvodapedagógusok által készített ajándékok átadása.

Nemzeti ünnepek

Március 15., Október 23. - A gyermekek életkorának megfelelő érzelmi átélés, cselekvésen keresztül.

VII. INTÉZMÉNYÜNK KAPCSOLATRENDSZERE

1. A családdal való kapcsolat

A gyermekek személyiségének alakulására hatással van minden esemény, amely a család életében zajlik, ezért a gyermekeket saját élethelyzetükkel összefüggésben kell megismernünk és elfogadnunk. Rendkívül meghatározó, ha Istenről először a családban hall a gyermek, de erre ma még nem minden gyermek esetében építhetünk. A család funkciói átmeneti társadalmunkban alakulóban vannak, s a nevelést segítő szociális

intézkedések egy-egy periódusban kedvezőtlenül működhetnek. Ezért a megértés és türelmes közeledés alapszemlélete nagyon fontos. Nem lehetünk ítélőbírák, kioktató kívülállók, saját értékrendünk alapján ítélkezők.

A gyermekek személyiségének alaposabb megismerése érdekében a következő tényezők feltárására van szükség:

- a család értékrendje, életvitele, nyitottsága,
- a család szerkezete, generációk, szülők kapcsolata, szülő-gyermek kapcsolat
- a gyermek helye a családban, testvérkapcsolatban,
- a szülők ambíció, szokásai, hobbija,
- a szülők gyermekismerete, nevelési kérdésekben való jártasságuk, elképzeléseik,
- a család szociális helyzete,
- az óvodai neveléssel szembeni elvárásaik.

A rendelkezésre bocsátott információkat bizalmasan kell kezelnünk. A gyermek fejlődéséért kölcsönös a felelősség, s az együttműködésnek a célja éppen a gyermek optimális fejlesztése.

A családok bevonásának formái

Az együttműködés a gyermekét beírató szülővel veszi kezdetét, majd az óvodapedagógus családlátogatása az első állomása a személyes kapcsolatfelvételnek. A gyermek felé megnyilvánuló figyelmességek (egy rajz, kép, új báb) segítik az érzelmi kötődés megalapozását. Készítsük fel a szülőket arra, hogyan tehetnék zökkenőmentesebbé gyermekük beszoktatását.

Az aktívan is segíteni kívánó szülőkkel meg kell beszélnünk, hogy miként működjenek közre a rendezvények, tevékenységek szervezésében, lebonyolításában.

Egyházi ünnepeinken, szeretetvendégségeinken való részvételük módját és lehetőséget ad keresztyén szellemiségük megismerésére, hitük elmélyítésére, az Egyházzal való szorosabb kapcsolat kialakítására.

Fontosnak tartjuk, hogy a szülők és a nevelőtestület viszonyát a kölcsönös tisztelet és elismerés jellemezze. Alkalmazzunk változatos tevékenységformákat a szülők bevonására, mivel a családok érdeklődése, életrendje egymástól eltérő. Engedjük, hogy ők döntsék el, melyik mód a legmegfelelőbb számukra a programba való bekapcsolódásra. Így próbáljuk bevonni a nevelésbe és az együttműködésbe az egész családot, a szülőket, nagyszülőket egyaránt. Összejöveteleinket a szülőknek

megfelelő időpontra tervezzük, és segítjük a gyermekek elhelyezését, amikor kizárólag a felnőttek részvételére számítunk.

A hirdetőtáblák és az óvoda honlapja sok információval szolgálhatnak, de a személyes kontaktust nem helyettesíthetik.

A családokkal szülőkkel való kapcsolattartás lehetőségei: szülői értekezlet, fogadóóra, családi nap, gyermeknap, gyülekezeti alkalmak, pályázati rendezvények, családi istentisztelet.

2. A gyülekezettel való kapcsolat

A gyülekezet a közösségekben élő hívők összessége, ahol a gyermekeknek is helyük van. Jézus maga jelentette ki, hogy „*engedjétek hozzám a kicsinyeket*”.

Miért nélkülözhetetlen a gyülekezet és az óvoda kapcsolata?

- A gyermek tapasztalatot szerez arról, hogy a felnőttek éppen olyan bizalommal, szeretettel és alázattal fordulnak Istenhez, mint ahogy azt az óvodai közösségekben átélte.
- Örömmel hallja az óvodában megismert bibliai történeteket, aranymondásokat, s ezek megerősítést jelentenek, igazi kincsé válnak számára.
- A gyermek érzi, hogy van olyan közösség, ahová mindig bizalommal fordulhat iskolás korában is.
- A gyülekezet tagjai megismerik a református óvoda nevelőmunkáját, áldásait, s felismerve e szolgálat fontosságát, segítik azt.

A kapcsolat kimunkálásában a lelkipásztor, az óvoda dolgozói és az ifjúsági gyülekezet tagjai segítenek.

Negyedévente családi Istentiszteletet szervezünk, ahol minden korosztály együtt lehet a templomban. Vasárnaponként gyermek Istentiszteleten vehetnek részt a gyermekek.

3. Az iskolával való kapcsolat

Az óvoda-iskola kapcsolatában arra törekszünk, hogy az iskola megismerje azt a szándékunkat, hogy a gyermekeket egyéni képességeiknek megfelelően úgy neveljük és fejlesztjük, hogy a környezetükben jól eligazodjanak, együttműködők,

kapcsolatteremtők legyenek, és legyenek képesek az iskolai tanulmányok megkezdésére. Fontosnak tartjuk, hogy az átmenetet minél zökkenőmentesebbé tegyünk.

Ennek érdekében folyamatos, rendszeres, hagyományteremtő- és megtartó kapcsolatra törekszünk. A jó kapcsolat alapja a tisztelet és megbecsülés egymás munkája iránt.

Az együttműködés formái:

- Az iskolai nevelőkkel az emberi és szakmai kapcsolatok folyamatos ápolása, érdeklődés egymás munkája, problémái, eredményei iránt.
- Kölcsönös látogatások, tapasztalatgyűjtés, az elsős osztályokat a tanév elején meglátogatjuk az iskolában, az első osztályos nevelők pedig a leendő iskolásokat látogatják meg az óvodában.
- Szakmai tanácskozások, megbeszélések, előadások az alsó tagozaton tanító nevelőkkel, olyan pedagógiai, pszichológiai, módszertani témákban, amelyek segíthetik az óvoda-iskola átmenet minél problémamentesebb megvalósítását.
- Szülői értekezleteken való részvétel: a leendő első osztályos nevelők tájékoztatják az iskolába készülő nevelők szüleit pedagógiai elképzeléseikről, az iskolába lépés teendőiről.

4. Fenntartóval való kapcsolat

Kapcsolatunk részben hivatalos, részben pedig támogató, segítő jellegű. Problémáink megoldását az együttműködés jellemzi.

Az együttműködés formái:

- kölcsönös tájékoztatás, egyéni megbeszélések,
- óvodavezető beszámolója,
- az óvodavezető részt vesz az egyházközség megbeszélésein, így az óvoda képviselete és az információáramlás közvetlen.
- közös programok szervezése

5. Közművelődési intézményekkel való kapcsolat

(Könyvtár, Százszorszép Gyermekház, Agóra Központ, Bábszínház, Szegedi Nemzeti Színház)

Folyamatos kapcsolattartásra törekszünk, rendszeres tájékoztatást kapunk programjaikról.

Az együttműködés formái:

- gyermekműsorok, könyvtárlátogatások, gyermekfoglalkozások.
- programokon való részvétel,

6. Egészségügyi szervezetekkel való kapcsolat

(védőnő, orvos, fogorvos, Gyermekjóléti Szolgálat)

Az együttműködés formái:

- alkalmanként esetmegbeszélések,
- tájékoztató előadások szervezése a szülőknek,
- orvosi vizsgálat minden csoportban,
- tanköteles korú gyermekek részére iskola alkalmassági vizsgálat
- hallásvizsgálat - évente,
- fogászati szűrés - évente,

7. Szakmai szervezetekkel való kapcsolat

Kapcsolatban állunk az Oktatási Hivatallal, a Szegedi Pedagógiai Oktatási Központtal, a Református Pedagógiai Intézettel, a MORE Oktatási Irodájával, a SZTE Pedagógiai Főiskola Karának Óvóképző Intézetével. Az óvodavezető tagja a Református Óvodavezetők Országos Szakmai Munkaközösségének, így rendszeres kapcsolatban állunk az ország, ill. a Kárpát-medence magyar református óvodáival. A gyermekek tanulási képességeire irányuló prevenciós szűrővizsgálatát és a szükséges fejlesztő foglalkozásokat a Református Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény gyógypedagógusai végzik.

Folyamatosan figyelemmel kísérjük a felkínált szakmai képzéseket, programokat és érdeklődésünknek, illetve a programunk megkívánta fejlesztési lehetőségeknél megfelelően részt veszünk azokon. Szakmai tevékenységünk fejlesztése, megújulása érdekében igénybe vesszük segítségüket.

VIII. ÓVODÁNK SAJÁTOS FELADATAI

1. Gyermekvédelem, szociális segítségnyújtás

CÉLJA:

- Megelőzni, enyhíteni, elhárítani azokat a problémákat, amelyek a gyermekek testi-lelki fejlődésére, egészségi állapotára károsító hatással lehetnek, másrészt segíteni azoknak a hatásoknak az érvényesülését, amelyek hozzájárulhatnak a gyermekek zavartalan fejlődéséhez.

FELADATA:

- A gyermekek aktuális élethelyzetének figyelemmel kísérése.
- A gyermekvédelmi szempontból problémás esetek feltérképezése.
- A segítségnyújtás módjának meghatározása és mielőbbi megvalósítása.

A gyermekvédelmi munka valamennyi óvodapedagógus feladatkörébe beletartozik. Óvodánkban gyermekvédelmi felelős koordinálja a gyermekvédelmi munkát, aki információközvetítő az óvoda és a Humán Szolgáltató Központ Pedagógiai Intézete, a Gyermekjóléti Szolgálat, a Családsegítő Szolgálat között. Kapcsolatot tart a pszichológussal, a szakszolgálattal, a Szakértői Bizottsággal. A városi gyermekvédelmi munkaközösségbe minden alkalommal időt biztosítunk a gyermekvédelmi felelősnek a megjelenésre.

Az óvodába kerülő gyermek helyzete, viselkedése, megnyilvánulásai sokat elárulnak a család szociális, vagy más jellegű gondjairól. Ezért elkerülhetetlen a családlátogatás, amelynek tapasztalatait megbeszéljük az óvodapedagógusokkal. A gyermekvédelem szempontjából fontos adatokat a gyermekvédelmi felelős nyilvántartásba veszi. A szülőket tájékoztatjuk gyermekvédelmi jogaikról és kötelességeikről. A gyermekvédelmi megbízott nyilvántartásában feltünteteti a hátrányos és veszélyeztetett helyzetűeket, a kialakult helyzetnek anyagi, egészségügyi környezeti, családszerkezeti okait. A Gyermekvédelmi Törvény szerint **hátrányos helyzetű** az rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek akinek szülei alacsony iskolázottságúak, vagy alacsony foglalkoztatottságúak, vagy lakókörülményeik nem megfelelőek. E csoporton belül **halmozottan hátrányos helyzetű** az a gyermek, akinek a felsorolt három kritériumból legalább kettő fennáll. Halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek is, akit tartós nevelésbe vettek.

A gyermekvédelmi szempontból nyilvántartott gyermekek sorsát figyelemmel kísérjük. A gyermekvédelmi felelős éves tervet, majd beszámolót készít, amely tartalmazza az adott évben felmért veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket, ismerteti az esetleges törvényi változásokat, és tájékoztatja a nevelőtestületet az adott év feladatairól, ill. elért eredményeiről.

A tartós betegségben szenvedőknek, a sajátos nevelési igényűeknek, a hátrányos helyzetűeknek járó normatív kedvezmények és támogatások az intézményünkbe járó gyermekeknek is rendelkezésre állnak csakúgy, mint az önkormányzati óvodákban.

2. Esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása akkor valósulhat meg, ha minden gyermek számára biztosítottá válik az emberi méltósághoz való jog. Alapvető feladatunk, hogy minden gyermek hozzájusson minden olyan szolgáltatáshoz, amely biztosítja személyiségük kibontakoztatásának lehetőségét.

A gyermeki jogok gyakorlása révén, a neveléssel összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés során, a tehetséges és a képességeihez képest rosszul teljesítő gyermek részére nyújtott segítség alkalmainál, valamint a csoportok kialakításakor az egyenlő bánásmód követelményét kell érvényesíteni.

CÉLJA:

- Az egyéni bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló törvény szellemében a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek oktatási és társadalmi integrációjának támogatása,
- minőségi neveléshez való hozzáféréseinek és integrációjának biztosítása,
- esélyegyenlőségének növelése, hátrányainak csökkentése,
- egyéni szükségleteknek megfelelő speciális fejlesztése,
- az iskolába való átmenetének segítése.

FELADATA:

- A hátránnyal küzdő gyermekek számára speciális személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató, esélyteremtő tevékenységek, alkalmak, programok szervezése.

- A hátránnyal küzdő családoknak való széleskörű segítségnyújtás.

Szeged Megyei Jogú Város Közgyűlése 136./2008. (II.15.) Kgy határozatával fogadta el a „Szeged Megyei Jogú Város Közoktatási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzése és Terve” című dokumentumot. A dokumentum valamennyi szegedi óvodát és iskolát tartalmazza, helyzetét elemzi. Az esélyegyenlőségi program az egyenlő bánásmódra vonatkozó jogszabályok alapján bemutatja a helyzetelemzést, valamint a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esély teremtését szolgáló akciótervet. Az adatok szerint elsősorban a gyermekek nyilvántartását, valamint a fejlesztésüket szolgáló programokat kell javítani, illetve gazdagítani. A közgyűlési határozatnak megfelelően évente sor kerül a helyzet felülvizsgálatára, s a program szükség szerinti módosítására, amihez óvodánktól is minden évben bekérik az adatokat.

A város köznevelésének óvodánk kicsiny láncszeme, de a speciális fejlesztést igénylő gyermekektől, a nem magyar nemzetiségű, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekig feladatunknak érezzük az esélyegyenlőség megteremtését a gyermekek fejlődésének érdekében.

Segítő intézmények

- Gyermekjóléti Szolgálat
- Szeged – Kálvin téri Református Egyházközség
- Magyar Máltai Szeretetszolgálat Szegedi Csoportja
- Önkormányzat - Gyámügyi osztály
- Családsegítő Központ
- ÁNTSZ, Óvodánk orvosa, védőnője

3. Sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása

CÉLJA:

- Az átlagostól eltérő fejlődési ütemű, valamint a speciális fejlesztést igénylő gyermekek integrált nevelés keretében történő fejlesztése.

- Segítségnyújtás a szülőknek gyermekük nevelési, fejlesztési gondjainak feltárásához, megoldásához, az általános óvodai nevelésben nem korrigálható hátrányok kiegyenlítéséhez.

FELADATA:

- A gyermekek speciális fejlesztési igényének felmérése, differenciált fejlesztésük biztosítása a Református EGYMI szakemberei segítségével.
- Iskolaérettségi,- részképesség,- komplex vizsgálatok elvégzése, terápiák, fejlesztő foglalkozások szervezése.

A nevelés, a fejlesztés feltételeit a köznevelési törvény és az ahhoz kapcsolódó jogszabályok határozzák meg. Az általánosan kötelező feltételeket a jogszabályok több területen módosítják, illetve kiegészítik olyan többletszolgáltatásokkal, amelyeket a Református EGYMI szakembereivel kialakítunk, és hozzáférhetővé teszünk.

A gyermekek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakértői véleménye. Óvodánk a szakvélemények alapján ellátja annak a különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelését, fejlesztését, aki a többi gyermekkel együtt nevelhető *beszéd fogyatékos, autista, vagy súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral küzdő gyermek*. Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti;
- a gyermek iránti elvárást fogyatékoságának, autizmus spektrum zavarának vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg;
- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

A rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés elsősorban gyógypedagógiai kompetencia, amely kiegészül a társszakmák – pszichológiai, orvosi – terápiás együttműködésével. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek sajátos nevelési igényének megfelelő szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, konduktorpszichológus, orvos és az óvodapedagógus együttműködése szükséges.

A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus

- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
- a tevékenységek során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján – szükség esetén – eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja,
- egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres,
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

Óvodánkban logopédus - gyógypedagógus jelenléte biztosított. Az óvodás gyermekeket pedagógiai-gyógypedagógiai módszerekkel megvizsgálja, fejlettségi és beszédfejlődési állapotáról információt gyűjt, ezek alapján megfelelő terápiás tervet készít, egyéni vagy csoportos beszédfejlesztési korrekciót végez, mely estelegesen kiterjed más, kognitív képességek fejlesztésére is.

IX. SZERVEZETI ÉS IDŐKERETEK

1. A nevelés szervezeti keretei

Óvodai nevelésünk céljának és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva tervezzük meg. Az óvodapedagógus számára alapvetően fontos feladat a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán, gyermeki ötletekre, tapasztalatokra.

A nevelés és tanulás tervezése egy tömbben, egymással szoros kölcsönhatásban valósítható meg. A cél és a feladatok ismeretében a fejlesztést hosszú távon, éves, féléves periódusokban gondoljuk át, ám konkrét formában tervezni inkább egy vagy két hetes periódusokban célszerű, hiszen csakis ez esetben nyílnak lehetőségek a gyermekek spontán ötleteinek és tapasztalatainak begyűjtésére és a nevelőmunkában

való felhasználására. A gyermeket foglalkoztató élmények és tapasztalatok éppen olyan részei a nevelésnek, mint az óvodapedagógus által előzetesen átgondolt és megtervezett feladatok.

A heti ütemterv megírása egyben a napi vázlatot is megadja az óvónő számára, ezért nem szükséges a külön vázlatírás. Ennél fontosabb azonban, hogy feljegyzéseket vezessünk a gyermekek fejlődési üteméről, hogy konkrét megfigyelések adjanak alapot az egyéni, differenciált fejlesztés megtervezéséhez.

A fejlesztés módszere

A fejlesztés módszere az egyénre szabott differenciált fejlesztés a csoport keretein belül. A szellemi fejlesztés legfőbb célja abban nyilvánul meg, hogy a gyermeket aktivitásra, a problémák meglátására és kifejtésére bátorítsuk, és képessé tesszük azok megoldására. Kreatív feladatmegoldásra ösztönözzük a gyermeket. Ennek kialakításához mindenképp az szükséges, hogy az óvodában legyen elegendő idő a tevékenykedésre és a tapasztalatszerzésre. A lényeg mindig az legyen, hogy cselekvés közben, cselekvések sorozatában való aktív közreműködéssel érzékeljen, tapasztaljon, tanuljon a gyermek, és valódi, a környezetben meglévő problémával foglalkozzon. Az óvoda feladatai közé tartozik a kiemelkedő képességekkel rendelkező gyermekek felismerése és fejlesztése. A nevelőmunka elemzése és értékelése az óvodapedagógus folyamatos feladata, az értékelés tapasztalatai adnak támpontot a nevelőmunka tervezésének irányvonalairól.

A fejlesztés kerete

- A teljes nevelési folyamat osztott csoportokon belül a gyermeki tevékenységre, önállóságra, döntési helyzetekre és sokoldalú tapasztalatszerzésre épül.
- A nevelési folyamatba szervesen illeszkedő tanulási folyamat, melynek részei:
  - önálló és irányított tapasztalatszerzés
  - komplex foglalkozások rendszere, kezdeményező kötetlen foglalkozások.

2. A nevelés időkeretei

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását. A hetirend és a napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai élet

megteremtését. A gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges a mozgásos tevékenységek és a pihenés váltakozó biztosítása. A napirend lehetővé teszi a szabad levegőn való hosszú idejű tartózkodást, a gyermeki tevékenységek szabad kibontakozását. A napirenden belül a legtöbb időt a gyermekek legfontosabb tevékenysége, a játék kapja.

A szabad levegőn való tartózkodás, a gyermekek gondozásával kapcsolatos teendők (étkezés, tisztálkodás, alvás) ugyancsak be vannak illesztve az egész nap folyamatába. A hűvösebb idő beköszöntével is szükséges a szabad levegőn való mindennapi tartózkodás, csupán annak időtartamát csökkentjük.

2.1. Hetirend

A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban, és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. A hetirend, különösen a nevelési év elején teljesen másképp alakulhat, mint a nevelési év végén. Különösen a beszoktatás idején figyeljünk arra, hogy minél lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb hetirendet állítsunk össze. Később az iskolára való felkészítés feladatai a hetirend és a napirend pontosabb betartását helyezik előtérbe. A hetirend összeállításánál arra kell figyelni, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására. A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a hetirend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen.

A hetirend tartalma

Keresztyén nevelés 1 kezdeményezés

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc 1 kezdeményezés

Mese, vers 2 kezdeményezés

Rajzolás, mintázás, festés, kézimunka 1 kezdeményezés

Külső világ tevékeny megismerése, matematikai tapasztalatok 1 kezdeményezés

Kötött mozgásos tevékenység 1 alkalom (kiscsoport) 3 alkalom (kis-középső

csoporttól 1-1-1 labdajáték, MG. Mozgáskotta, ONOAP szerinti mozgástev.)

2.2. Napirend

A napirend biztonságot, támpontot ad és állandóságot jelent a gyermek számára. A napirenden belül rugalmasan figyelembe vehető az egyes tevékenységek időigénye. A napirend ezen kívül annak megfelelően, ahogy az évszakok váltakoznak, vagy a gyermeki tevékenységek fejlődése ezt indokolttá teszi, változtatható, módosítható. A napirend a gyermekek nyugodt napi életét biztosítja, figyelembe veszi a fejlődés közben bekövetkezett változásokat. A gyermekek szokásrendszerének kialakításával biztosítjuk a napirenden belül megvalósuló tevékenységek végzésének zavartalanságát.

11 óra nyitvatartás

- játék és szabadidős tevékenység	6 óra
- pihenés	2,5 óra
- étkezés, öltözködés, tisztálkodási tevékenység	2 óra
- kötetlen, komplex foglalkozás	30-60 perc

Ajánlott napirend

6.00-8.30	Gyülekezés, játék Szervezett mozgás
8.30-9.30	Reggeli áhítat Mindennapos testnevelés Tízórai
9.30.-11.45	Kezdeményező kötetlen foglalkozások Játék, udvari játék, játékos tanulás Készülődés az ebédhez
11.30-12.30	Ebéd
12.30-13.00	Készülődés a délutáni alváshoz, mese
13.00-14.30	Pihenés, alvás
14.30-15.30	Folyamatos felkelés Mindennapos testnevelés

	Uzsonna
15.30-17.00	Játék, szabadon választott tevékenység, játékos tanulás Udvari játék, hazabocsátás

X. ÓVODÁNK ELLENŐRZÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE

1. Óvodánk írásos dokumentumai

- Clarisseum Református Óvoda Pedagógiai Programja
- Szervezeti és Működési Szabályzat
- Óvodavezetői éves munkaterv
- Házirend
- Csoportnapló, mulasztási napló, fejlődési napló
- Intézményi önértékelési kézikönyv

2. A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése

Az ellenőrzés és értékelés célja a pedagógiai gyakorlat segítése és fejlesztése.

Területei:

- dokumentumok ellenőrzése, elemzése
- a nevelőmunka feltételeinek ellenőrzése
- pedagógiai gyakorlat ellenőrzése, elemzése, értékelése
- pedagógiai program megvalósulásának nyomon követése, ellenőrzése

Az óvodavezető az óvoda pedagógiai munkájáért, a pedagógiai, szervezési és működtetési feladataiért, a Szervezeti és Működési Szabályzatban foglaltak betartásáért felelős. Az ellenőrzés – értékelés az intézményi önértékelési kézikönyvben foglaltak szerint zajlik.

Az óvodapedagógus feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban

- Éves terv készítése év elején

- Hetirend és napirend összeállítása
- Félévenként nevelési-gondozási terv készítése
- Eseményterv készítése
- A nevelőmunka folyamatos értékelése
- Éves beszámoló készítése
- Egy adott időszakra vonatkozó tematikus terv (1-4 hét), annak heti lebontásainak és a hozzá tartozó reflexió elkészítése
- Feljegyzések vezetése a gyermekcsoport életéről
- A gyermek fejlődésének megfigyelését szolgáló feljegyzések vezetése

3. A pedagógiai program ellenőrzése, értékelése

A program sikerkritériumát a „Fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén” címmel kiemelt programelem jelenti. Kétévenként a fejlettségi szinteket vizsgáljuk az iskolába menő gyermekeknél a sikerkritériumok alapján. A program ellenőrzésében és értékelésében az óvodavezető irányításával valamennyi óvodapedagógus részt vesz.

Ötévenként a pedagógiai programunk felülvizsgálata történik:

- megjelennek-e a nevelő - fejlesztő tartalmak,
- a program milyen eredményeket hozott,
- a nevelőtestületet milyen irányba befolyásolta a program
- mit mutatnak a szülők visszajelzései.

Célja a hatékonyság, a minőségjavítás, az önképzés és továbbképzés tudatos tervezése. Az elemzésben, értékelésben segíthet a szaktanácsadó és a szakértő.

4. Törvényi megfeleltetés

Alaptörvény

- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)

Törvények

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- 1997. tv. XXXI. törvény A gyermekek védelméről és jogairól

Rendelet

- 363/2012. (XII.17.) számú Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 229/2012. (VIII. 28.) Kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény végrehajtásáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI-rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI-rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 277/1997. (XII.22.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, amely a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről

XI. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

1. A Clarisseum Református Óvoda Szülői Szervezetének képviselőjében és felhatalmazása alapján aláírással tanúsítom, hogy a Pedagógiai Programmal kapcsolatosan előírt véleményezési jogunkat gyakoroltuk. A Szülői Szervezet a Pedagógiai Program változásait 2022. augusztus 28-i ülésén megtárgyalta, annak tartalmával változtatási kérelem nélkül teljesen egyetért.

Szeged, 2022. augusztus 31.

Musákné Gergely Orsolya
a Szülői Szervezet elnöke

2. A nevelőtestület nevében és felhatalmazása alapján nyilatkozom, hogy a Clarisseum Református Óvoda Pedagógiai Programját a nevelőtestület 2022. szeptember 1-én megtartott ülésén elfogadta.

Szeged, 2022. szeptember 1.

Kómárné Papp-Takács Mónika
óvodavezető helyettes

3. Aláírással igazolom, hogy a Clarisseum Református Óvoda Pedagógiai Programját a Szeged – Kálvin téri Református Egyházközség Presbitériuma a 18/2022. számú határozatával jóváhagyta.

Szeged, 2022. szeptember 1.

Juhász András
vezető lelkész

Jelen pedagógiai program a 2018. augusztus 31-én elfogadott Pedagógiai Program módosítása.

XII. ÉRVÉNYESSÉGI ZÁRADÉK

A Clarisseum Református Óvoda Pedagógiai Programjának érvényességi ideje a nevelőtestület határozata alapján 5 év. Így a program felülvizsgálata 2027. augusztus 31. után esedékes.

Módosítási okok:

- Szervezeti átalakítás
- A nevelőtestület más pedagógiai program bevezetése mellett dönt.
- Az óvoda működésében történt jelentős változás

A program módosításának előírásai:

Írásbeli előterjesztés az óvodavezető, vagy a fenntartó részéről. Az előterjesztést a nevelőtestületnek egyöntetűen el kell fogadnia.

Szeged, 2022. szeptember 1.

Szabó Zoltán György
óvodavezető

XIII. FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Óvodai nevelés országos alapprogramja 363/2012. (XII. 17.) Korm. Rend.
2. Mérey Ferenc - V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan. Bp. Gondolat Kiadó, 1978.
3. Kovács György - Bakos Éva: Játék az óvodában. Debrecen, 1995.
4. Dr. Buda Béla: A személyiségfejlődés és a nevelés szociálpszichológiája. Nemzeti Tankönyvkiadó Bp.
5. Dr. Kiss Tihamér: A gyermekek értelmi fejlesztése az első hat életévben Piaget szellemében. Módszertani Segédanyagok, Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Intézet Debrecen, 1992.
6. Varanka Zoltánné: Az óvodai nevelés és tanulás tervezése a csoportnaplóban. LITOGRAPH Kft.
7. Falvay Károly: Ritmikus mozgás-énekes játékok. Országos Pedagógiai Intézet Iskolafejlesztési Központja és a szerző közös kiadása, 1994.
8. Az óvodai nevelés programja, 1989.
9. Pereszlényi Éva -Porkolábné dr. Balogh Katalin: Játék-mozgás-kommunikáció Bp. Alcius Bt., 1996.
10. Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés - de hogyan? NAT-TAN sorozat Bp. OKI, 1996.
11. Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel JNSzM Pedagógiai Intézet 1997.
12. Dankó Ervinné dr.: Az óvodai irodalmi nevelés kérdései korunkban. Bp. Dinasztia Kiadó, 1993.
13. Dr. Tótszöllősyné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában Bp. FER-CO Kft. és a Váci Ofszert Kft. 1994.
14. Forrai Katalin: Ének az óvodában. EDITINO MUSICA Bp. 1974.
15. Zilahi Józsefné - Stöckert Károlyné - dr. Ráczné dr. Főző Klára: Óvodai nevelés játékkal, mesével. Bp. Eötvös Könyvkiadó, 1997.
16. Zilahi Józsefné: mese-vers az óvodában. I. Nemzeti Tankönyvkiadó 1994.
17. Balázsne Szűcs Judit: Az EMBER aki óvodás. Bp. 1997. LITOGRAPH Kft.

18. Horgas B. - Levendel J.: „Gyermekek között” Gondolat Kiadó, 1997.
19. Agárdy Sándor: Praktikum az óvodai és az általános iskolai környezeti neveléshez mindenkinek. AQUA Kiadó Bp.
20. Angela Wilkes: Első természetbúvár könyvem. Képes útmutató a környező világ felfedezéséhez. Passage Kiadó
21. Barbara Cork és Helen Gilks: Az erdő könyve. Usborn természetbúvár könyvek Novotrade Kiadó
22. Dr. Fejes Erzsébet - Kanczler Gyuláné dr.: Mesélő természet. KINCS KÖNYV Kiadó, 1995.
23. Dr. Havas Péter: A kisiskolások környezeti nevelése „Réce füzetek”, Alapítvány a Magyarországi Környezeti nevelésért 1993.
24. Dr. Havas Péter: Körlánc kalauz- gyakorlati útmutató a helyi közösségek bevonásával történő környezeti neveléshez. Bp. AQUA Kiadó, 1994.
25. Horváth Györgyné - Lengyel Jánosné: Tanuljunk meg harmóniában élni a természettel.
26. Biblia. Református Zsinati Iroda, 1992.
27. A református óvodai nevelés keretprogramja. 1998.
28. MG. Fitness Mozgáskotta program, Artisjus 981026001T
29. A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve, https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_alapprogramok/

Tartalom

I.	AZ ÓVODA ADATAI	1
1.	Az óvoda neve	1
2.	Az óvoda fenntartója	1
3.	Fenntartó vezetőjének neve	1
4.	Óvodavezető	1
5.	Alapító okirat	1
6.	Működési engedély	1
7.	Intézmény típusa	1
8.	Az óvoda befogadóképessége.....	1
II.	KÜLDETÉSNYILATKOZAT, ÓVODAKÉP, GYERMEKKÉP, ...	2
	PEDAGÓGUSKÉP	2
1.	Küldetésnyilatkozatunk.....	2
2.	Gyermekeképünk.....	2
3.	Óvodaképünk.....	2
4.	Pedagógusképünk	3
III.	HELYZETKÉP AZ ÓVODÁRÓL	4
1.	Személyi feltételek.....	4
2.	Tárgyi feltételek.....	4
IV.	NEVELÉSI KONCEPCIÓ	6
1.	A program rendszertáblája	6
2.	A református óvoda szellemisége	6
3.	Óvodai nevelésünk alapelvei	9
V.	ÓVODÁNK CÉLJA ÉS FELADATA	10
1.	Célja	10
2.	Óvodai nevelésünk fő feladatai	10
2.1.	Az egészséges életmód alakítása	11
2.1.1.	Gondozás, testi szükségletek kielégítése, szokásrend kialakítása	11
2.1.2.	Mozgásfejlesztés, mozgásigény kielégítése	12
2.1.3.	Egészséges táplálkozás, pihenés, betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak alakítása	13
2.1.4.	Egészséges, biztonságos környezet kialakítása	14
2.2.	Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	15
2.3.	Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	17
2.4.	A keresztyén szellemű nevelés megvalósítása	20
VI.	A TEVÉKENYSÉGEK TARTALMA	20
1.	A játék	21
2.	A munka jellegű tevékenységek	26
3.	A tevékenységekben megvalósuló tanulás	29
3.1.	Keresztyén nevelés	31
3.1.1.	Bibliai történetek	32
3.1.2.	Áhítatok	33
3.2.	Vers, mese	34
3.3.	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	38
3.4.	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	42
3.5.	Mozgás	45
3.6.	Külső világ tevékeny megismerése	49
3.6.1.	Környezet megismerésére nevelés	49
3.6.2.	Matematikai tapasztalatok szerzése	52
3.6.3.	Ünnepek, megemlékezések	54

3.6.3.1. Keresztyén ünnepek	54
3.6.3.2. Egyéb ünnepeink	56
VII. INTÉZMÉNYÜNK KAPCSOLATRENDSZERE	56
1. A családdal való kapcsolat	56
2. A gyülekezettel való kapcsolat	58
3. Az iskolával való kapcsolat	58
4. Fenntartóval való kapcsolat	59
5. Közművelődési intézményekkel való kapcsolat.....	59
6. Egészségügyi szervekkel való kapcsolat.....	60
7. Szakmai szervezetekkel való kapcsolat	60
VIII. ÓVODÁNK SAJÁTOS FELADATAI	60
1. Gyermekvédelem, szociális segítségnyújtás	61
2. Esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések	62
3. Sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása.....	63
IX. SZERVEZETI ÉS IDŐKERETEK	65
1. A nevelés szervezeti keretei	65
2. A nevelés időkeretei.....	66
2.1. Hetirend	67
2.2. Napirend	68
X. ÓVODÁNK ELLENŐRZÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE	69
1. Óvodánk írásos dokumentumai	69
2. A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése.....	69
3. A pedagógiai program ellenőrzése, értékelése	70
4. Törvényi megfeleltetés	70
XI. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	71
XII. ÉRVÉNYESSÉGI ZÁRADÉK	73
XIII. FELHASZNÁLT IRODALOM	74